

Vlaams
Parlement

vergadering **C99**
zittingsjaar 2018-2019

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie,
Innovatie en Wetenschapsbeleid

van 14 februari 2019

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Franc Bogovic aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de gevolgen van de brexit voor de Vlaamse wetenschappelijke instellingen – 553 (2018-2019)	3
VRAAG OM UITLEG van Hermes Sanctorum-Vandevoorde aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de studie naar de status van eiwittransitie en het potentieel voor Vlaanderen – 542 (2018-2019)	5
VRAAG OM UITLEG van Laurence Libert aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de afgebakende steunzone Genk-Hasselt – 639 (2018-2019)	8
VRAAG OM UITLEG van Daniëlle Vanwesenbeeck aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de studie van Antwerp Management School over het financieringslandschap in Vlaanderen – 688 (2018-2019)	11
VRAAG OM UITLEG van Martine Fournier aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over inspecties bij dienstenchequeondernemingen – 668 (2018-2019)	16
VRAAG OM UITLEG van Laurence Libert aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de hervorming van het systeem van dienstencheques – 707 (2018-2019)	
VRAAG OM UITLEG van Miranda Van Eetvelde aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de elektronische dienstencheques – 712 (2018-2019)	21
VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de hervormde individuele beroepsopleiding (IBO) en de toelatingsvoorwaarden – 697 (2018-2019)	
VRAAG OM UITLEG van Laurence Libert aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de achteruitgang van het aantal individuele beroepsopleidingen (IBO's) – 715 (2018-2019)	27

VRAAG OM UITLEG van Franc Bogovic aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de gevolgen van de brexit voor de Vlaamse wetenschappelijke instellingen – 553 (2018-2019)

Voorzitter: mevrouw Daniëlle Vanwesenbeeck

De voorzitter: De heer Bogovic heeft het woord.

Franc Bogovic (Open Vld): Minister, collega's, de brexit blijft beroeren. We hebben het in dit parlement, zeker in de plenaire vergadering, al veel gehad over de impact die de brexit zou kunnen hebben op onze bedrijven en economie. Daar zit nog een ander luik aan vast, namelijk de samenwerking van de Vlaamse universiteiten met Britse instellingen.

Ik geef wat cijfers. Het aandeel van de Vlaams-Britse copublicaties binnen de levens-, natuur- en technische wetenschappen bedraagt 60 procent. In 2004 was dat 39 procent. Dat is dus een heel positieve trend in een samenwerking die vruchtbaar is voor beide partijen. Een heel aantal Vlaamse studenten gaat in Groot-Brittannië studeren. Vorig jaar waren er 765. Tevens komen er Britse studenten naar Vlaanderen, rond de 560.

Dan spreken we nog niet over de projecten van Horizon 2020, die tot een heel groot aantal samenwerkingen hebben geleid. Bij de KU Leuven is 63 procent van de samenwerkingen er een met een Britse universiteit. Bij de UGent zou dat 61 procent zijn.

Dit kwam naar buiten via een open brief van de rectoren begin januari. Minister, vindt u die bezorgdheden terecht? Welke inspanningen kunnen we doen om dat gezamenlijk wetenschappelijk onderzoek, dat een bepaalde excellentie heeft, te garanderen?

Gaat u hierover overleg plegen met minister Crevits en eventueel federaal minister van Wetenschapsbeleid Sophie Wilmès, om te bekijken hoe deze mogelijke problemen ondervangen kunnen worden?

Kunt u een overzicht geven van andere wetenschappelijke instellingen – zoals strategische onderzoekscentra (SOC's) – die gevolgen van een no-dealscenario zouden kunnen ondervinden?

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Mijnheer Bogovic, het zal u geruststellen dat er reeds meerdere overlegmomenten werden gehouden met de verschillende diensten die bezig zijn met het wetenschapsbeleid, zoals het departement Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI), het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek (FWO), de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR) et cetera. Die kunnen mogelijke gevolgen van een brexit inschatten en de gepaste maatregelen nemen. Ook met de Britse kennisinstellingen werd hierover al samengezeten, onder meer met de Universities UK (UUK). Uiteraard zullen de betrokken overheidsinstanties ook na de brexit trachten het overleg met de betrokken partners verder te zetten om vervolgens passende maatregelen te kunnen nemen.

Veel zal afhangen van de manier waarop het Verenigd Koninkrijk betrokken blijft bij het EU-Kaderprogramma. U sprak zelf over het belang van Horizon 2020 daarin. Dat belang is effectief groot. Ik zal wat cijfers geven. Meer dan de helft van de projecten, namelijk 855 van de 1668 projecten of meer dan 51 procent, die de Vlaamse kennisinstellingen uitvoeren binnen het Kaderprogramma lopen in samenwerking met Britse instellingen. Ook budgettair is dat een groot pak.

Vanuit Vlaanderen zijn wij er dan ook voorstander van dat het Verenigd Koninkrijk zo nauw mogelijk geassocieerd wordt bij het programma. Dat is iets wat we kunnen doen. Op die manier zou de samenwerking kunnen worden voortgezet zoals ze nu bestaat. In de onderhandelingen die nu lopen over het volgende Kaderprogramma waken we erover dat volledige associatie voor het Verenigd Koninkrijk mogelijk is. Wij zijn natuurlijk maar één stem in dat geheel. De onderhandelingen over een associatie zullen, indien het Verenigd Koninkrijk hier interesse voor heeft, worden gevoerd door de Europese Commissie. Deze manier van werken heeft onze voorkeur.

Een belangrijke problematiek om aan te pakken, wordt gevormd door de internationale onderzoeksinfrastructuren. Sommige infrastructuren zijn van een dergelijke omvang dat niet elk land of regio er een kan zetten, en daarom wordt er internationaal samengewerkt. De Britten coördineren een aantal internationale onderzoeksinfrastructuren waar Vlaanderen aan deelneemt en waar Vlaamse onderzoekers ook na de brexit gebruik van willen maken. Omgekeerd staan in Europa verschillende onderzoeksinfrastructuren die Britse onderzoekers zonder twijfel nog willen gebruiken na de brexit.

Hierrond gebeuren nu twee dingen. Enerzijds biedt de Europese Commissie juridisch advies aan de internationale onderzoeksinfrastructuren wat betreft de toegang en het gebruik ervan in het kader van de brexit. Anderzijds hebben de internationale onderzoeksinfrastructuren die in de UK gevestigd zijn twee scenario's uitgewerkt, een zacht en een hard. In het zachte scenario zitten maatregelen voor continuering van de samenwerking, in een harde brexit zit eventueel zelfs een verhuizing naar Europa. Deze scenario's voorzien in een kortetermijnoplossing en in een timing en aanpak voor de langere termijn.

Tot slot zijn er uiteraard ook nog de Britse onderzoekers die werken in Vlaamse kennisinstellingen. Een volledig overzicht bestaat bij mijn weten niet, maar volgens de VLIR gaat het over ongeveer honderd mensen bij de universiteiten. Van het Interuniversitair Micro-Elektronica Centrum (imec) weten we dat er een dertigtal Britten op de loonlijst staan. Voor degenen die reeds werkzaam zijn in Vlaanderen zijn er geen problemen, hun rechten worden gevrijwaard voor de toekomst. Op het gebied van de sociale zekerheid, bijvoorbeeld de opbouw van pensioenen, en op het gebied van fiscaliteit, bijvoorbeeld inzake de dubbelebelastingverdragen, zullen de nodige afspraken met het Verenigd Koninkrijk moeten worden gemaakt. Die dubbelebelastingverdragen hebben we nu niet meer met Groot-Brittannië.

Mijn administratie houdt regelmatig overleg met de collega's van Onderwijs als ook met de federale collega's.

Op politiek niveau wordt het dossier van de brexit gecoördineerd door de minister-president.

Alle wetenschappelijke instellingen die samenwerking met het Verenigd Koninkrijk hebben of financieren, zullen waarschijnlijk gevolgen ondervinden. Ik denk dan aan imec, het Instituut voor Tropische Geneeskunde (ITG), het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) en de Plantentuin. Het zijn allemaal instellingen die op een of andere manier invloed zullen ondervinden. Een instelling zoals imec heeft bovendien ook verschillende Britse onderzoekers op de loonlijst staan. De brexit heeft dus zeker een effect op onze instellingen, maar we zijn ermee bezig. Minister-president Bourgeois houdt rekening met al deze elementen in de coördinatie en pleegt overleg met de nodige ministers.

De voorzitter: De heer Bogovic heeft het woord.

Franc Bogovic (Open Vld): Minister, ik dank u voor het brede kader dat u schetst. Het gaat inderdaad veel verder dan een aantal copublicaties en onderzoeken. Er is ook samenwerking met betrekking tot serres, ruimtevaart, dure labo's in het

Verenigd Koninkrijk die betaald zijn met Europees geld en waar wij als Vlamingen toegang tot hebben. Bij vele onderzoekers heerst het gevoel dat de geruststellende woorden van de Britse overheid, met het engagement dat de Britse deelname in lopende projecten gegarandeerd is, eigenlijk niet zo geruststellend zijn. Zeker met een no-dealscenario kunnen er nog zeer vele problemen volgen, waarvan we de mogelijke impact nu nog niet kunnen inschatten.

Een denkkader dat een aantal Britse universiteiten overweegt, is om op het Europese continent afdelingen te openen. Er wordt bijvoorbeeld gesproken over afdelingen van Cambridge en Oxford in München en Berlijn, als ik me niet vergis. Denkt u dat het mogelijk is om in dat geval een aantal van die instellingen naar Vlaanderen te halen om de samenwerking dichter en dieper te maken? Zijn daar al besprekingen over geweest?

Wat ook een mogelijk praktisch bezwaar zou kunnen worden in de toekomst, is dat met een no-dealscenario en Groot-Brittannië dat zich afscheurt van Europa, Europese en dus ook Vlaamse studenten een vrij hoog inschrijvingsgeld zullen moeten betalen aan de Britse universiteiten, net zoals de Russen en de Chinezen dat moeten doen. Nu wordt dat voor een groot stuk opgevangen met allerlei beursmechanismes op Europees niveau. Zijn daarrond ook al ideeën en mogelijke scenario's voor oplossingen?

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: De twee elementen die u aanhaalt, moeten worden meegenomen tijdens de besprekingen. Dat is iets heel moeilijk. Ik kan u nog veel voorbeelden geven: alles wat betreft arbeidskaarten, beroepskaarten, verblijfsvergunningen, 'single permit' enzovoort. Het is dus een heel pakket.

De minister-president coördineert het geheel. Uw vraag over de studenten is eerder iets voor minister Crevits dan voor mij. Volgens mij zitten de twee elementen die u aanhaalt al in het pakket, maar ik neem ze toch mee, zeker het idee van het openen van afdelingen en of dat zin heeft. Alles is ook nog heel prematuur. Dat is raar want maart is morgen, maar er is nog niets klaar. Dat is de moeilijkheid. Ik ga ervan uit dat we op een snelle manier bekijken hoe Vlaanderen zal reageren. Dat bereidt de minister-president voor.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Hermes Sanctorum-Vandevoorde aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de studie naar de status van eiwittransitie en het potentieel voor Vlaanderen

– 542 (2018-2019)

Voorzitter: mevrouw Daniëlle Vanwesenbeeck

De voorzitter: De heer Hermes Santorum-Vandevoorde heeft het woord.

Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Onafhankelijke): Minister, het is eerst en vooral zeer goed dat deze studie is uitgevoerd. Die studie is er gekomen op vraag van de heer Ronse en mezelf. Ik was positief verrast dat er heel snel openheid was om een dergelijke studie uit te voeren. Het is natuurlijk geen geheim dat het mij vooral gaat over ethische drijfveren. Voor u en uw kabinet kwam vooral de economische opportuniteit in het vizier. En dat is terecht, want uit de studie blijkt dat er heel wat opportuniteiten liggen voor het Vlaamse bedrijfsleven.

Het gaat over een groeimarkt voor vleesvervangers wereldwijd. Uit de studie blijkt ook dat er in Vlaanderen al zeer veel academische knowhow bestaat. Als

het gaat over de productie in Vlaanderen is er wel nog wat werk, in de zin dat het vooral gericht is op de interne markt. Aangezien Vlaanderen bij uitstek een exportland is, is er op dat vlak zeker een opportuniteit.

De studie benadrukt ook het potentieel voor boeren, want er is ook een toenemende vraag in Vlaanderen naar lokaal geproduceerde producten. We zien dat dat bij soja min of meer al lukt, hoewel de competitiviteit nog problematisch is. In elk geval is er ook daar een opportuniteit voor de boeren. Daarbij komt nog dat al deze plantaardige producten ook een lagere milieu-impact hebben dan vlees. Met het oog op de duurzaamheidsdoelstellingen, die we in Vlaanderen toch allemaal hoog in het vaandel voeren, is dat dus ook een opportuniteit.

Het grote knelpunt dat de studie naar voren schuift en waarnaar we zeker oren moeten hebben, is dat alle spelers wat naast elkaar bestaan. Dat is een beetje kort door de bocht gesteld, maar er is duidelijk meer nood aan samenwerking. Het studieteam formuleert ook een aantal aanbevelingen, waaronder het oprichten van een eiwittransitieplatform als overleg- en netwerkorgaan, het ondersteunen van kmo's, in het bijzonder bij opschalen, het voorlichten van de consument over de kwalitatieve, ecologische en gezondheidsaspecten van producten waarin dierlijke eiwitten deels of volledig werden vervangen door plantaardige eiwitten, en het ontwikkelen van een brede langetermijnstrategie.

Minister, dat is voer voor heel wat vragen. Ik weet natuurlijk dat we aan het einde van de legislatuur zijn, dus we kunnen ook niet een wereld van verschil verwachten van u, denk ik, maar er zullen toch wel een aantal stappen mogelijk zijn.

Hoe wilt u concrete invulling geven aan de aanbeveling om dat eiwittransitieplatform op te richten, teneinde het overleg en de samenwerking tussen bedrijven, kennisinstellingen, overheden en ook ngo's te faciliteren? Welke concrete steunmaatregelen plant u of acht u mogelijk om kmo's te ondersteunen, onder andere in die cruciale fase van de opschaling? Hoe kan de Vlaamse overheid zich richten tot consumenten om hen te overtuigen van de aspecten van vleesvervanging, in die zin dat dierlijke eiwitten worden vervangen door plantaardige eiwitten? Ook in andere commissies woedt dat debat natuurlijk. Ik denk dat er ook een rol is weggelegd voor het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM). Hoe staat u daartegenover? Hoe kunt u verzekeren dat er ook een langetermijnvisie komt met betrekking tot de technologische of hoogtechnologische oplossingen om vleeseiwitten te vervangen? Hoe ziet u die langetermijnvisie?

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Collega Sanctorum, ik kan u garanderen dat mijn kabinetsmedewerkers met het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) en met Flanders' FOOD hebben overlegd. Ik hoop en denk dat u Flanders' FOOD kent. Dat is de organisatie die de speerpuntcluster AgriFood trekt. Dat is ook een beetje dat platform waarover u spreekt, waar onderzoeksinstituten, bedrijven en anderen elkaar kunnen ontmoeten. Dat zou eigenlijk moeten kunnen worden ingevuld door Flanders' FOOD. Zij zijn nauw betrokken geweest bij de studie die u hebt aangehaald en ik denk dat zij inderdaad de meest aangewezen speler zijn om samenwerking te faciliteren, zowel bij bekende bedrijven als bij eventuele nieuwe, innovatieve bedrijven die daarin kunnen meespelen.

De kerntaak van een speerpuntcluster als Flanders' FOOD is immers het verzekeren van de competitiviteit van een sector – in dit geval is dat dan de sector van de agrofood – door de krachten van de onderzoeksinstituten en de bedrijven te bundelen. Daarbij wordt dan intens samenwerkt met ons Agentschap Innoveren en Ondernemen, maar ook met andere agentschappen, met andere beleidsdomeinen. Dat vind ik de sterkte van het clustergegeven: dat idee van open innovatie, maar ook van de netwerken die die cluster maken.

U vroeg naar de steunmaatregelen. Uiteraard is er de steun aan Flanders' FOOD om bedrijven uit de agrofoodsector te ondersteunen bij hun innovatieve inspanningen, maar uiteraard kan elk bedrijf altijd een beroep doen op de bekende maatregelen. Er is de begeleiding vanuit VLAIO, maar voor hun investeringen en activiteiten is er ook onze kmo-ondersteuning, zijn er onze innovatiegroei-subsidies en dergelijke meer. Ook onze onderzoeksprojecten gericht op individuele bedrijven komen natuurlijk in aanmerking.

Als u vraagt of ik specifiek voor deze sector aparte nieuwe innovatiemaatregelen zal uitdenken, dan is mijn antwoord 'neen'. Ik denk dat er genoeg mogelijkheden zijn binnen het bestaande steunmateriaal om daarvoor de nodige steun te geven. Zeker voor innovatieve bedrijven zijn er wel mogelijkheden.

Het Departement Landbouw en Visserij was bij de studie betrokken. Ook in het vervolgtraject kan het verder worden betrokken. Ik wil ook meegeven dat Flanders' FOOD zelf zich bewust is van het belang van innovatieve voedingscommunicatie. Flanders' FOOD heeft dat ook expliciet opgenomen in zijn onderzoeksprogramma.

Ik kom dan al bij uw laatste vraag, over het verzekeren dat de oplossing verder wordt ontwikkeld en uitgedragen. Ik kan dat natuurlijk niet garanderen. Met die studie, die op jullie verzoek is gemaakt, is een goede aanzet gegeven. Ik ben ook blij dat die studie aantoont dat er beloftevolle perspectieven zijn. Het is volgens mij nu aan de bedrijven en kennisinstellingen om met die studie aan de slag te gaan. Alles hangt natuurlijk af van de resultaten van dat verder onderzoek, van de economische haalbaarheid van eiwitvervangers en ook van de bereidheid van de consument om zijn eetgewoonten aan te passen. Of die visie ook daadwerkelijk tot een verandering van ons voedingspatroon zal leiden, zullen we ook nog moeten zien. U zult echter met mij vaststellen dat men uit de feedback die ik uit de sector krijg, maar dat is ook in een breed publiek, wel kan afleiden dat er een grote openheid is om die economische opportuniteiten grondig te bekijken.

Wat die studie betreft, we hebben daar op jullie verzoek snel op ingespeeld, om daar iets mee te doen, zoals u zei. Ik denk dat de studie wel een aanzet zal geven. Het platform van Flanders' FOOD lijkt me het goede platform om ter zake de nodige contacten te hebben, tussen bedrijven, maar ook tussen bedrijven en onderzoeksinstellingen.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Onafhankelijke): Minister, ik dank u voor uw antwoord. U bevestigt inderdaad die openheid van de sector omdat deze expliciet en publiek het voorwerp van de studie heeft ondersteund. Ook de speerpuntcluster Flanders' FOOD stond erachter, ik merk dan ook een grote openheid.

Het klopt dat Flanders' FOOD al bestaat als platform, maar de studie legt nogal de nadruk op die eiwittransitie. Ik weet dat Flanders' FOOD daarmee bezig is, maar het kan volgens mij nog iets sterker aanwezig zijn in hun werking.

Wat de kmo-ondersteuning betreft, hoeft inderdaad misschien geen apart luik te worden opgericht, specifiek voor landbouw en voeding. De vraag is natuurlijk of het voldoende gekend is bij de spelers. Waarschijnlijk is er op dat vlak nog wat werk aan de winkel. Ook daar legt de studie de vinger op een wonde maar vraag is hoe men dat dan precies aanpakt. Die kmo-ondersteuning is blijkbaar nog onderbenut.

U verwijst zelf naar een vervolgtraject. Ik verwacht niet dat er deze maanden plots een grote revolutie zal losbarsten maar deze studie is een uitnodiging om daar verder werk van te maken.

Tot slot nog een kritische noot bij de studie. Ik denk dat het aspect van 'cell-based meat' nog een beetje onderbelicht is. Er is natuurlijk nog niet zo veel over geweten over cell-based meat of kweekvlees, wat niet bepaald een aantrekkelijke term is, er wordt nog nagedacht over een betere omschrijving. De academische knowhow is vandaag heel sterk in Vlaanderen, en in de landen rondom ons, vooral in Nederland, gebeurt er baanbrekend onderzoek op dat vlak. Ik denk dan ook dat we die trein een beetje aan het missen zijn. Ik hoop dat er ook op het vlak van cell-based meat stappen vooruit kunnen worden gezet. Dat is niet altijd even gemakkelijk, want die onderzoekers fungeren onafhankelijk, het is niet dat er vanuit de overheid een richtlijn bestaat.

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Mijnheer Sanctorum, u zegt dat die transitie sterker moet kunnen. De studie stelt dat het sneller kan en is precies de trigger en de basis om het sneller te laten gaan. Dat is nu net de sterkte van die studie. We zien dat bij jongeren de omschakeling weg van de klassieke en gekende voedingspatronen volop bezig is. Ik heb altijd geleerd dat ondernemen is: er elke dag voor te zorgen om opnieuw innovatief en een beetje sexier te zijn dan een ander bedrijf. Dat kan op veel manieren maar dit is zeker een manier om je te onderscheiden van andere bedrijven.

Door de economische finaliteit mee te bevestigen dankzij de studie springen bedrijven die vragen hadden over de rendabiliteit, mee op de kar en trekken ze zelfs mee aan de kar. Ik hoop dat de versnelling waar u naar vraagt, er effectief komt, of dankzij de studie mee kan worden gerealiseerd.

U vroeg ook of de maatregelen voldoende gekend zijn. Dat is altijd een pijnpunt. Dankzij onder meer de clusters, zowel de bedrijvenclusters als de speerpuntclusters, komen veel bedrijven samen. Zij die de netwerken leiden, kennen die steunmaatregelen wel en kunnen die beter bekend maken. De werkgeversorganisaties en de sectorfederaties hebben daar ook kennis van. Ik hoop dan ook dat dankzij meer netwerking en samenwerking tussen bedrijven de steunmaatregelen beter bekend geraken. Zo kan bij innovatieve zaken waar het vaak nog trial-and-error is, het risico worden gedeeld dankzij de subsidiemaatregelen. Subsidiemaatregelen zijn er om twee redenen: om drempels weg te nemen en om het risico te delen. Er zijn op dat vlak maatregelen genoeg die via die netwerken bekend kunnen worden gemaakt. Een bedrijf dat op zijn eentje bezig is, zal vandaag niet ver komen. De informatie moet via die netwerken nog beter worden gedeeld.

U hebt gelijk dat Nederland op het vlak van cell-based meat vandaag zeer sterk aanwezig is. Ik zal die opmerking voorleggen tijdens een volgende vergadering met de cluster en vragen of zij daar nog opportuniteiten zien. Ik vind dat niet de overheid het initiatief moet nemen, maar dat de sector zelf de stappen moet zetten.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Laurence Libert aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de afgebakende steunzone Genk-Hasselt – 639 (2018-2019)

Voorzitter: mevrouw Daniëlle Vanwesenbeeck

De voorzitter: Mevrouw Libert heeft het woord.

Laurence Libert (Open Vld): Voorzitter, minister, collega's, de 'ontwrichte zones' zijn ingevoerd om regio's die getroffen zijn door zware collectieve ontslagen, te ondersteunen. Het betreft een vrijstelling van 25 procent van de

doorstorting van bedrijfsvoorheffing indien er extra tewerkstelling wordt gecreëerd gedurende drie jaar voor kmo's en gedurende vijf jaar voor grote ondernemingen. Dat betekent een besparing van 4 tot 5 procent op de loonkost. De maatregel is ingevoerd in Limburg voor de regio rond Genk-Hasselt, maar door de perimeter gaat het over heel Limburg, naar aanleiding van de sluiting van Ford Genk. De Vlaamse Regering, bevoegd voor de aanduiding van de zones, heeft de zone erkend. De erkenning loopt af in 2021.

2021 lijkt misschien nog veraf, maar voor de bedrijven die daar gebruik van maken of dat wensen te doen, is het belangrijk dat we een signaal geven: wat na 2021?

Minister, kunt u een overzicht geven van de resultaten die de Limburgse steunzone heeft opgeleverd met betrekking tot het aantal dossiers, de bijkomende tewerkstelling en de effectieve lokale impact op de economische ontwikkeling na de sluiting van Ford Genk? Hoe ervaart u dat voor Genk-Hasselt en voor de provincie Limburg? Wat zijn de positieve effecten? Kunt u cijfers geven over hoe zich dat verhoudt ten opzichte van de twee andere zones, Turnhout en Zaventem-Vilvoorde? Mijn belangrijkste vraag is: welke parameters zullen in acht worden genomen om de verdere erkenning van de as Hasselt-Genk na 2021 nog als steunzone te zien?

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Collega Libert, u zegt in uw inleiding iets dat niet klopt, namelijk dat de erkenning gebeurt door de Vlaamse Regering. Dat is niet juist. De Vlaamse Regering doet een cijfermatig onderbouwd voorstel aan de federale minister van Financiën, die dan beslist bij koninklijk besluit om de regio waarvoor de aanvraag is ingediend, te erkennen als steunzone of niet, en dat voor een termijn van maximum zes jaar. Het is dus de federale minister en niet de Vlaamse minister die de erkenning doet.

De vrijstelling van de doorstorting van de bedrijfsvoorheffing is dus ook een federale maatregel. Het is geen maatregel van ons. Wij kunnen alleen op basis van de economische cijfers een suggestie doen. De voorwaarden voor de toepassing zijn federaal bij wet geregeld, niet bij Vlaams decreet of besluit. Vlaanderen kan ook geen gegevens bijhouden over het aantal aanvragen, want die gebeuren federaal, en de toekenning van de vrijstelling aan bedrijven, want ook die gebeurt federaal. Ik kan dus geen antwoord geven op uw eerste vraag.

De meerwaarde zie ik natuurlijk wel, en die zit in de lastenverlaging voor de bedrijven bij bijkomende aanwerving van werknemers ingeval van nieuwe investeringen. Die kan in sommige gevallen nog komen boven op subsidies die er in Vlaanderen zijn. Ik heb zelf al gezien bij bedrijven dat dit effect heeft en mee bepalend kan zijn bij het nemen van beslissingen of het investeren in Vlaanderen. Voor het bedrijfsleven, de economie en voor heel Vlaanderen heeft deze maatregel zeker effect gehad en is dus een goede zaak.

De steunzone Zaventem-Vilvoorde werd pas recent erkend op 1 december 2018. De steunzone Turnhout werd gelijktijdig met die van Genk afgebakend. Voor de specifieke resultaten moet u zich wenden tot mijn federale collega.

Voor uw laatste vraag moet ik u wellicht wat teleurstellen. Een steunzone wordt voor maximaal zes jaar vastgelegd. Dat is uitdrukkelijk zo bij wet bepaald. Aangezien de huidige zones reeds voor zes jaar zijn vastgelegd, is er geen verlenging mogelijk.

De erkenningen van Ford Genk en Philips Turnhout lopen van 1 mei 2015 tot en met 30 april 2021 en die van Zaventem van 1 december 2018 tot en met 30 november 2024.

Er kunnen na afloop van de huidige zones steeds nieuwe steunzones voorgesteld worden door de Vlaamse Regering, maar die moeten dan wel voldoen aan de basisvoorwaarde. Laat ons echter hopen dat die zich niet meer voordoen, want de basisvoorwaarde is dat in drie voorafgaande jaren in een bepaalde regio er collectieve ontslagen zijn geweest die samen de drempel van vijfhonderd werknemers overstijgen. De bedrijven waarbinnen de collectieve ontslagen plaatsvonden, moeten ook al binnen eenzelfde cirkel met een straal van 5 kilometer gelegen zijn. Collega Libert, laat ons dus hopen dat er geen nieuwe afbakening komt, want dat betekent dat er in de drie jaar voorafgaand aan de indiening van de aanvraag er geen collectieve ontslagen van vijfhonderd man in een cirkel van 5 kilometer zijn. Dat is wat we nog altijd hopen.

De voorzitter: Mevrouw Libert heeft het woord.

Laurence Libert (Open Vld): Minister, dank u wel voor uw antwoord en voor uw verduidelijkingen. Ik vind het goed dat u de maatregel positief evalueert. Dat nemen we met zijn allen mee. Het spijtige is dat te weinig bedrijven zich voor de maatregel hebben ingeschreven. Voor de periode die nog rest, zouden we nog een aantal bedrijven kunnen stimuleren om zich in te schrijven in de maatregel zodat ze voor de twee jaren die nog resten, toch nog gebruik zouden kunnen maken van die vrijstelling. Verder hoop ik samen met u dat zowel de provincie Limburg als heel Vlaanderen niet geconfronteerd worden met dergelijke collectieve ontslagen.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): In 2015 heb ik een aantal keren het woord genomen in verband met die problematiek. Ik ben blij om vast te stellen dat de maatregel vruchten afwerpt, waarvoor dank. Uit de cijfers die ik heb opgevraagd, heb ik begrepen dat het gaat over grosso modo 4000 werknemers en een 260-tal bedrijven die gebruik hebben kunnen maken van de maatregel. In de steunzone zelf wordt geschat dat er ongeveer 5000 bedrijven theoretisch gebruik zouden kunnen maken van de maatregel.

Het is natuurlijk hoe je het bekijkt. 4000 werknemers is een heel hoog aantal, maar 260 bedrijven op die 4000 tot 5000, dat is dan wat minder. Zo'n 5 procent van de bedrijven heeft daar dus gebruik van gemaakt. Wat blijkt nu? UNIZO en het Ondernemersplatform VKW, het vroegere Verbond van Kristelijke Werkgevers, hebben een half jaar geleden een enquête gedaan bij de bedrijven die in de steunzone liggen en daaruit bleek dat de helft van de bedrijven niet op de hoogte was van de maatregel en zeker niet van de modaliteiten.

De steunzone loopt nog meer dan twee jaar. Kunnen er bijkomende initiatieven genomen worden om de maatregel beter bekend te maken bij de potentiële bedrijven? Ik denk dat de maatregel dan nog meer vruchten zal kunnen afwerpen.

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Collega Danen, voor mij is dat geen enkel probleem, maar ik denk dat er soms ook sprake is van een misvatting. Het is niet voor al je werknemers, het is alleen voor bijkomende werknemers ten gevolge van bijkomende investeringen. Dat is een voorwaarde. We krijgen vaak die vraag: wij gaan bijkomend aanwerven, komen die dan in aanmerking? Neen. Het moet ook ten gevolge van bijkomende investeringen zijn. Als die niet gebeuren, kom je ook niet in aanmerking. Het gaat dus om de combinatie van investeringen en bijkomende aanwervingen als gevolg daarvan. Alleen voor die bijkomende aanwervingen zijn er die steunmaatregelen. Dat moet goed geweten zijn.

Ik ben er zeker van dat mijn VLAIO-netwerk (Agentschap Innoveren en Ondernemen) en Flanders Investment & Trade (FIT) bij investeringen en bij het

luisteren naar de klant die maatregel ook meegeven. Dat is de manier van werken die we nu stilaan een jaar hanteren met VLAIO. Vroeger zeiden we vanuit VLAIO: dit zijn alle instrumenten die we hebben, welke kun je ervan gebruiken? Nu draaien we dat om. We luisteren eerst en zeggen vervolgens wat men zou kunnen gebruiken. Ik denk dat deze maatregel, die geen Vlaamse maar een federale maatregel is, mee in dat pakket zit van wat VLAIO brengt. Ik zal het nog eens nakijken, maar het zou mij sterk verbazen dat VLAIO niet op die mogelijkheden zou wijzen als ze er zijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Daniëlle Vanwesenbeeck aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de studie van Antwerp Management School over het financieringslandschap in Vlaanderen – 688 (2018-2019)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Vanwesenbeeck heeft het woord.

Daniëlle Vanwesenbeeck (Open Vld): Minister, de aanleiding van mijn vraag is de studie die in opdracht van het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) en het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) werd uitgevoerd door de Antwerp Management School. Het was een studie over het financieringslandschap in Vlaanderen, een onderzoek naar vraag en aanbod, waarbij gesprekken zijn gevoerd met verschillende spelers uit het werkveld. Er werden een aantal lacunes vastgesteld met betrekking tot het Vlaamse financieringslandschap. Ik heb de studie met zeer veel interesse gelezen. Het aanbod is inderdaad zeer uitgebreid.

Er worden in de studie ook een aantal concrete aanbevelingen geformuleerd. Een van de belangrijkste lacunes is een algemeen gebrek aan kennis over de mogelijkheden. Ik moet zeggen dat ik zelf ook verrast was over het aantal mogelijkheden. Sommige waren mij compleet onbekend. Er is ook een gebrek aan kennis bij ondernemers over het aanbod zelf. En er is ook onvoldoende advies, begeleiding en doorverwijzing, ook wegens gebrek aan stakeholders, zoals bijvoorbeeld bij de banken of bij UNIZO en zo verder.

U hebt in deze legislatuur al een aantal initiatieven genomen. Ik heb u daarover op 7 november 2017 een vraag gesteld. Er werd een samenwerking opgestart met de cijferberoepen via het project Connect 2.0. Dat is een samenwerking tussen VLAIO en de beroepsfederaties, om tot een betere bekendheid te komen. Er werd ook een samenwerking met de banken opgestart, in het kader van het bankenoverleg. Zij zouden een contactpersoon of een soort relatiebeheerder aanstellen, die meer zou kunnen doorverwijzen naar die verschillende mogelijke financieringen.

Het project Connect 2.0 liep in 2018 ten einde. Daarna zou er een evaluatie volgen en zou worden bekeken hoe de samenwerking en de doorverwijzingsrol van de cijferberoepen zou kunnen worden verbeterd. Mijn vraag is, gezien ook de uitkomst van die studie, wat daarvan de stand van zaken is. Hoe evalueert u de samenwerking en de resultaten in het licht van de bevindingen in de studie? Wordt dat voortgezet? Of is dat nu gewoon afgelopen? Voor het project Connect 2.0 werden ook middelen uitgetrokken. Hoeveel werd er besteed aan het project?

Wat is de stand van zaken met betrekking tot het relatiebeheer van de banken? Hoe evalueert u die samenwerking in het licht van de bevindingen van de studie?

De studie formuleert aanbevelingen voor de Vlaamse overheid. Er wordt onder andere gepleit voor betere afspraken met de banken en initiatieven voor betere informatie. Ook wordt er gewezen op de opportuniteiten om buitenlandse financiering aan te trekken. U hebt het artikel in De Tijd wellicht ook gelezen. Zij focusten vooral daarop, terwijl ik persoonlijk vind dat uit de studie toch wel een aantal andere zaken komen. Hoe staat u in het algemeen ten opzichte van de conclusie van de studie? Erkent u de vastgestelde knelpunten?

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Collega's, het project Connect 2.0 liep af eind 2018. Daarna volgde een evaluatie, die nog niet rond is, waarna we zouden nagaan op welke manier er wel of niet structureel zou worden voortgewerkt. Om er geen 'gap' in te krijgen, is het project verlengd tot augustus 2019. De evaluatie is dus eind vorig jaar gestart. We hopen een van de volgende weken het resultaat daarvan te krijgen zodat we de nodige beslissingen kunnen nemen.

Er is voor het project Connect 2.0 een werkingssubsidie van 436.500 euro toegekend.

Per bank werd een accountmanager vanuit het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) aangesteld, die voor de afstemming zorgt tussen bank en VLAIO.

VLAIO organiseert sinds 3 jaar een 'high level'-overleg met de Participatie-Maatschappij Vlaanderen (PMV). Hierbij komen samenwerking, afstemming over beleidsaanpak, de rolverdeling tussen PMV en VLAIO, en kennisdeling in het algemeen aan bod. Wie heeft welke informatie? Hoe wordt die gedeeld?

PMV organiseert jaarlijks een 'high level'-overleg met de vijf grootbanken waarbij VLAIO aanwezig is. Zo krijgt VLAIO ook rechtstreeks de informatie. Doel is kennisstromen tot stand te brengen op niveau van de bedrijfs- en bankadviseur over klassieke financiering, waarborgbeheer en financiële steun van de overheid voor ondernemers. Zo weten de mensen van de bank wat PMV wel en niet doet, maar ook andersom.

De samenwerking wordt als positief ervaren en kan nog verder worden geïntensifieerd zodat alle bedrijfs- en bankadviseurs en digitale systemen snel en correct met elkaars mogelijkheden rekening houden in het voordeel van de ondernemer. GDPR-regels (General Data Protection Regulation) dienen juridisch onderzocht te worden om binnen het wettelijke kader maximaal samen te werken.

De start is heel goed geweest. De samenwerking loopt goed. Normaal is er om de zes maanden een 'high level'-overleg maar het laatste is zelfs niet moeten doorgaan. Alles loopt zeer goed. De wisselwerking is er. Als de afstemming gebeurt, geven we een antwoord op een van de belangrijke adviezen uit de studie.

De studie haalt enkele terechte verbeterpunten aan, onder meer het explicieter uitbouwen van het financieel ecosysteem binnen het VLAIO-netwerk, zodat de doorstroom van begeleiding naar financiering en de samenwerking tussen financierders met het oog op een optimale financieringsmix nog vlotter kunnen verlopen. FINMIX kan in deze zin verder worden uitgebouwd. Ook de begeleidingskanalen rond de opmaak van het businessplan en businessmodel zullen we in opvolging van de studie nog versterken, zodat de instroom naar investeerders aan kwaliteit wint in alle groeistadia van ondernemingen. Het is een van de belangrijkste maatregelen van de afgelopen jaren. Als ik de banken hoor, is de kwaliteit van de businessplannen enorm gestegen. We kunnen in die richting verdergaan.

We nemen de conclusies van de studie mee in de VLAIO-overheidsopdracht Ondernemerschap, de 'mastercall'. U weet dat we daarmee bezig zijn. U hebt er

ook al vragen over gesteld in het verleden. We doen nu een strategische beleidsvoorbereiding voor de nieuwe vierjarige periode. We zullen ook rekening houden met de zinvolle elementen uit de studie. Ook in de contracten met PMV, met het Business Angels Netwerk Vlaanderen (BAN) en Microstart worden ze opgenomen. Ze worden eveneens opgenomen in de dagelijkse werking van de vzw team Bedrijfstrajecten en het Contact Center.

In een vorige vraag van de heer Sanctorum ging het ook over het beter bekendmaken van overheidsmaatregelen. In 2018 werd in verschillende campagnegolven uitvoering gegeven aan de doelstelling om de overheidsmaatregelen beter kenbaar te maken. In een eerste fase door de naambekendheid van VLAIO te verhogen, in een tweede fase in samenwerking met onze partners, met als doel bedrijven toe te leiden naar de overheidsmaatregelen. Heden loopt een derde golf waarbij vooral wordt ingezet op sociale media, met vooral aandacht voor 'storytelling'. Bedrijven nemen makkelijker iets aan als ze het horen van collega-bedrijven. Naast een geïntegreerde 'front office'-werking met Flanders Investment & Trade (FIT), PMV en de partners van het VLAIO-netwerk, werd een samenwerkingsakkoord met VDAB gesloten met de bedoeling elkaars dienstverlening mee te nemen naar de onderneming en nauwer samen te werken op niveau van de werkgever/ondernemer. Het tegelijkertijd minister van zowel Economie als Werk zijn, maakt zulke samenwerkingen makkelijker.

Er is absoluut nog werk aan de winkel om de bekendheid van VLAIO en alle ondersteuning die het biedt nog te verbeteren, maar ik denk dat u met mij kunt beamen dat de ingeslagen weg, met een eenvoudige communicatie en het werken via een partnernetwerk, de enige juiste strategie is om onze bekendheid nog te verhogen. We gaan deze strategie dus consequent verder uitvoeren.

De voorzitter: Mevrouw Vanwesenbeeck heeft het woord.

Daniëlle Vanwesenbeeck (Open Vld): Dank u voor dit antwoord, minister. Eerst en vooral heb ik een bedenking bij de rol van de banken. Misschien heb ik iets gemist, maar volgens mij zijn dat nog altijd commerciële instellingen. U adviseert in dat overleg om relatiebeheerders, als ze niet bij de banken terecht kunnen, door te sturen naar de andere kanalen die beschikbaar zijn en die te weinig bekend zijn. Ik denk dan: dat is tijd die we afnemen van die banken om uiteindelijk ergens anders te gaan. Wat is de incentive van die banken om dat goed te doen? Krijgen zij daar iets voor? Of is dat gewoon een suggestie die jullie doen? Want eigenlijk winnen ze daar niets bij. Dat is een eerste bedenking.

Een tweede opmerking gaat over die bekendheid. U hebt daar al veel over verteld en ik heb het ook afgeleid uit vragen van collega's: ik vind dat er heel veel goede maatregelen worden genomen, maar ze zijn te weinig bekend. U hebt al een aantal dingen aangehaald. Ik denk dat ze zeker niet slecht zijn. Het is ook telkens een enerverend verhaal: je moet een goede campagne hebben, VLAIO moet bekender zijn, er zijn de sociale media enzoverder. Ik denk echter dat in het werkveld te weinig bekend is wat de overheid allemaal doet. Ik denk dat het heel belangrijk is dat de overheid meer een 'marketeer' wordt, om een vies woord te gebruiken. De overheid moet verkopen wat ze allemaal aanbiedt en wat er allemaal beschikbaar is. U hebt het zelf aangehaald, minister, dat complexiteit een van de aspecten is die vaak naar boven kwamen. Ondernemers vinden hun weg niet altijd in dat subsidielandschap of in al die financieringsmaatregelen. Misschien moeten we toch eens nadenken over een heel eenvoudige communicatie of in het algemeen over een vereenvoudiging van die mogelijkheden. Als er een eenvoudig aanbod is en een eenvoudige communicatie, dan zal het voor de markt ook duidelijker zijn. Dat was mijn tweede opmerking.

Ten derde, wat uit die studie ook naar voren gekomen is, is die matching-rol. Ik denk dat er nog een heel belangrijke rol is weggelegd – ik denk dat FINMIX dat

aanbiedt – voor het bij elkaar brengen van vraag en aanbod. We moeten eerst de ondernemers naar die mogelijkheden zien te trekken. FINMIX moet dan uitleggen wat er voor hen specifiek op de markt is. Ik denk dat we dat nog extra moeten stimuleren. Mijn vraag is dus of u mijn redenering volgt.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik vind het eigenlijk wel een boeiende vraag om uitleg. Mijn eerste vraag sluit aan bij de eerste vraag van collega Vanwesenbeeck. Is het niet zo dat banken slechts een beroep doen op andere organisaties als zij zelf niets kunnen aanbieden? Met andere woorden: ze moeten er geen geld voor krijgen omdat u ze doorschuift. Het is omdat ze het zelf niet kunnen, dat ze het doorschuiven naar anderen. Een correcte relatiebeheerder zegt dan tegen zijn klant: ik kan niet aanbieden wat u vraagt en zal daarom iemand anders inschakelen. Dat is een vorm van service. Service moet niet altijd betaald worden.

Het tweede gedeelte van de vraag is ook wel interessant. Er zijn hier vandaag twee studenten aanwezig die de masteropleiding beleidsmanagement volgen aan de Universiteit Hasselt en zullen werken rond de burgemeestersconvenant. Vorig jaar had ik twee studenten uit diezelfde masteropleiding, die heel specifiek een studie gemaakt hebben over de ondersteuning voor innovatie en ondernemerschap bij kmo's. Ze hebben heel veel tijd gestoken in het enkel nog maar opsommen van het aantal instrumenten. Op federaal vlak zijn dat er zeven, op Vlaams vlak vijftien en op Europees vlak elf. Een aantal daarvan overlappen een beetje, maar de meeste niet. Wat waren de belangrijkste conclusies?

De eerste conclusie is dat een kmo-portefeuille algemeen aanvaard wordt als een goed instrument omdat dat simpel is. Ten tweede is voor kmo's ondersteuning slechts een beperkte motivator voor innovatie. Met andere woorden: als ze van plan zijn om te innoveren, dan doen ze dat en gaan ze niet eerst bekijken of ze ondersteuning nodig hebben. Ten derde kunnen de ondervraagden van deze beperkte enquête, door het feit dat ze nooit een ondersteuningsaanvraag ingediend hebben, ook de slaagkansen niet correct inschatten. Dan zeggen ze achteraf: de slaagkansen zijn laag, terwijl ze eigenlijk nooit de moeite gedaan hebben om te proberen een project in te dienen. Bij de innovatiesteun werden ook de onzekerheid van het toepassingsgebied en de administratieve lasten ervaren als de voornaamste drempels. Kmo's beseffen heel goed dat ze voor hun ondersteuningsaanvraag meer nodig hebben dan een half A4'tje, dat daar heel wat documenten voor nodig zijn. Dat is logisch en daar hebben ze geen probleem mee. Het probleem zit vooral in het traject daarvoor. Als een kmo'er erover denkt om een aanvraag in te dienen, moet hij proberen tussen al de verschillende maatregelen – in Vlaanderen zijn dat er vijftien – de eenvoudigste manier te vinden. Al dat zoekwerk op die website, vooraleer er een effectieve aanvraag ingediend wordt, wordt beschouwd als een drempel omdat dat voor hen nog te complex is. Dat er echter een administratieve last is bij de effectieve innovatiesteun, daar hebben ze geen probleem mee. Het is vooral de fase ervoor. Ik heb dus een bijkomende vraag. Hoe kunnen we die fase ervoor meer vereenvoudigen of meer clusteren?

Minister Philippe Muyters: We denken dat we daar juist een antwoord op hebben gevonden door de dingen om te draaien. En dat is het enige punt in uw betoog waar ik het niet mee eens ben, collega Vanwesenbeeck. Ik ben niet van plan om opnieuw te vertrekken vanuit het idee: wat bieden we allemaal aan? U kent mijn verhaaltje van Urbanus die aan het loket staat. Men vraagt hem welke trein hij neemt, en hij antwoordt: 'Toon mij er eens een paar.' Daar ben je niets mee.

Het heeft weinig zin om zomaar een aantal maatregelen te tonen. Hoe kan een ondernemer nu weten of het TINA-fonds (Transformatie, Innovatie en Acceleratie) de beste keuze is, of het ARKimedefonds? Als een ondernemer dat

allemaal moet bestuderen, zal hij zeggen dat hij tegen dan zijn geld al lang heeft teruggewonnen. Dat zal zijn reactie zijn. Dat is niet de goede manier van werken, en dat is net wat we hebben omgedraaid.

U vraagt naar een simpele boodschap, en dat is net de boodschap die we nu vanuit VLAIO aan het verspreiden zijn. Dat is nu pas begonnen; de Participatie-Maatschappij Vlaanderen (PMV) was daar iets vroeger mee. PMV was de voorloper, VLAIO is de volger.

VLAIO helpt de ondernemers. VLAIO vraagt om langs te komen, en om te zeggen wat je als onderneming nodig hebt. Zij zullen dan mee helpen zoeken naar de beste optie. Dat is de enige oplossing; de andere initiatieven gaan nooit helpen. Enerzijds vraagt iedereen om voor elk specifiek probleem een oplossing te vinden, waardoor men vijftien maatregelen nodig heeft. Anderzijds zegt men elke keer weer dat het eenvoudig moet zijn. Die combinatie kun je enkel op deze manier invullen.

Collega Gryffroy, wat u zegt kan daar ook een antwoord op bieden. Het enige waar ik het niet over eens ben, is het idee om opnieuw alles te tonen en alles in goeie foldertjes te gieten. De boodschap moet net eenvoudig zijn. Denk je dat je steun nodig hebt of twijfel je om iets te doen? Dan ga je naar VLAIO. Als een ondernemer wil innoveren, en hij doet dat gewoon, dan heeft hij zijn risico ingeschat. Hij heeft geen drempels meer, en hij gaat ervoor. Dan moeten wij ook geen steun bieden.

De rol van de steun van de overheid bestaat erin dat we bedrijven die twijfelen over de drempel helpen. En als het risico te groot is, dan verdelen we dat risico, zodat de onderneming de stap wel durft te zetten, en wel durft te springen. Anders verliezen we mogelijkheden. Dat is de rol van de overheid. Voor de rest moeten we met taksenverlagingen werken. Het is daar dat het moet gebeuren. Dat is mijn visie, en als we die visie naar voren brengen, dan moeten we dit omdraaien. Dat is de enige goede oplossing.

U vraagt ook naar de rol van de banken en de incentive, en daarop antwoord ik dat dat een langetermijnvisie is. We hebben u als bedrijf geholpen door u door te verwijzen. En u komt op uw beurt opnieuw bij mij langs als u bijvoorbeeld een lening nodig hebt. Dat is de reden waarom de banken dat doen, en ze doen dat ook. Dat loopt goed.

Ik ben het met u eens wat de bekendheid betreft. De tweede golf is voor mij essentieel, want we kunnen doen wat we willen met campagnes. We zitten nu aan de derde golf, de storytelling, waarbij het bedrijf vertelt dat het goed werd geholpen.

We hebben nu onze campagne rond ondernemerschap, die u samen met mij in Gent hebt geopend. Dat draagt er allemaal toe bij dat wij als overheid, met en dankzij dat netwerk, een partner worden van de ondernemingen, en zo moet het zijn. Het wil zeggen dat wij de bedrijven als klant zien, en dat de bedrijven ons als partner zien. Dan maken we vooruitgang.

Ik ben het eens met wat u zegt over FINMIX. Daar kunnen we inderdaad effectief mee doorgaan.

Daniëlle Vanwesenbeeck (Open Vld): Ik denk ook wel dat we op de goede weg zijn. Ik hoor dat ook in het veld. VLAIO begint ook meer en meer aan bekendheid te winnen. Dat ambtenarenachtige begint stilaan te verdwijnen.

Ik denk dat er met Mark Andries ook wel een nieuwe wind door het agentschap kan waaien. Maar het pad wordt nog niet volledig bewandeld, we moeten dat blijven stimuleren.

Ik had nog een kleine opmerking, in verband met het artikel uit De Tijd over het potentieel om buitenlandse financiering aan te trekken. Ik heb ook gesproken met Heidi Rakels van Guardsquare, een oud-judoka. Zij was het niet helemaal eens met het artikel uit De Tijd, dat stelt dat je in Vlaanderen geen financiering vindt voor grote projecten. Ik wilde alleen nog vragen wat uw visie is daarover. We hebben het daar in de commissie al eens over gehad.

Maar ik mag geen vraag meer stellen. Kan ik geen uitzondering krijgen? Het is een interessante vraag. *(Opmerkingen. Gelach).*

Binnen onze partij hebben wij het altijd wat moeilijk met al die regels. Maar ik zal u daar later nog een vraag over stellen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Martine Fournier aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over inspecties bij dienstenchequeondernemingen – 668 (2018-2019)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Fournier heeft het woord.

Martine Fournier (CD&V): De dienstenchequesector neemt met 1,3 miljard euro een gigantische hap uit het Vlaamse budget voor tewerkstelling. Daar staan natuurlijk voordelen tegenover inzake tewerkstelling, evenwicht werk-gezin, minder zwartwerk en dergelijke meer.

Een gedegen handhaving van de regelgeving blijft – gezien het grote budget – zeker nodig. Het gaat om een handhaving van regelgeving, op basis van regelgeving. En wat dat laatste betreft lijkt hier en daar toch het schoentje te knellen.

We horen namelijk dat tal van dienstenchequeondernemingen ervaren dat ze op de vingers worden getikt, met soms buitenproportionele strafmaten, zonder dat ze op een objectieve manier konden weten wat de juiste regelgeving hieromtrent was.

In het recente verleden hebben we hierover in de commissie al een discussie gevoerd, in het kader van de strijkateliers. Maar ook andere aspecten komen nu naar boven.

Voor de strijkateliers is het aanrekenen van één cheque per gepresteerd uur per activiteit op naam van één persoon zeer moeilijk in de praktijk te brengen. De inspectie is streng. Nadat mevrouw Coppé dit aankaartte, werd een soort omzendbrief uitgewerkt met richtlijnen die we op de website van het departement Werk kunnen terugvinden.

Maar ook na deze richtlijnen zouden er zich tot op heden nog problemen voordoen en dan voornamelijk voor de registratie van gemengde activiteiten, dus strijken met en zonder dienstencheques. De straffen zijn meestal flinke terugvorderingen. Strijkateliers trekken zich regelmatig terug uit het dienstenchequecircuit. Dat gebeurt ook om andere administratieve redenen: bedrijven die zowel mét als zonder dienstencheques werken, krijgen te maken met werknemers die een dubbele arbeidsovereenkomst moeten hebben, namelijk een arbeidsovereenkomst dienstencheques en een gewone arbeidsovereenkomst.

Het is, naar we vernemen, voor dienstenchequeondernemingen (DCO's) onduidelijk of ze gebruik kunnen maken van jobstudenten, om de hoge noden aan personeel in te vullen. Na navraag blijkt dit effectief te kunnen, maar het

probleem is dat men hun bij aanvang van de derde maand een vast contract zou moeten aanbieden. De Federatie van Partners voor Werk (Federgon) vraagt in dezen een versoepeling in haar memorandum.

Ten slotte zijn de exacte richtlijnen bij het gebruik van openstaande dienstencheques op naam van overleden personen onduidelijk. Ook hier werden al straffen uitgesproken, met zelfs een intrekking van de erkenning. Dat is toch verregaand, als we het verweer dat we informeel hebben ingekeken, mogen geloven. Ondanks de vragen en antwoorden op de website, zou ook hier enige bijkomende verduidelijking aan het adres van de DCO's én gebruikers op haar plaats zijn. Men is namelijk vaak te goeder trouw in het gebruik van de cheques van overleden naasten.

Hebt u weet van bovenstaande problemen?

Zal er nog voor het einde van de legislatuur een omzendbrief vertrekken met duidelijke omschrijvingen van wat kan en wat niet kan, met betrekking tot bovenstaande en eventueel ook andere gekende onduidelijkheden?

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: U hebt zelf al gezegd dat ik naar aanleiding van een vraag om uitleg van mevrouw Griet Coppé mijn administratie richtlijnen heb laten opmaken voor de strijkateliers die werken met dienstencheques. Hierin wordt duidelijk uitgelegd wat er kan en niet kan, en hoe ondernemingen hun werking op een wettelijke manier kunnen organiseren.

Deze richtlijnen werden ook afgetoetst met de werkgeversorganisaties van de sector en daar positief onthaald.

Bovendien hebben we samen met de sector twee infosessies georganiseerd, namelijk op 30 mei en 26 november 2018. Deze regeling zou dan ook duidelijk moeten zijn voor iedereen. Dat signaal krijg ik ook. Zowel de regeling op het vlak van het registratiesysteem als de gescheiden arbeidsovereenkomsten zouden nu duidelijk moeten zijn. Als de inspectie dan toch nog inbreuken vaststelt, denk ik dat het normaal is dat ze daarover straffen uitspreekt. Wie het wil, kan het goed doen. Het is duidelijk wat er nu kan en niet. De sector weet het, er zijn informatievergaderingen met de sector geweest. Als men twijfelt, kan men het aan de sector vragen. Indien men het dan nog niet juist doet ... Er is er ergens een grens en dan moet er worden gestraft. Dan is er geen keuze.

De studentenarbeid in de dienstenchequesector moet voldoen aan de arbeidsovereenkomst voor de dienstenchequeregelgeving, maar ook aan de regelgeving rond studentenarbeid. Er zijn twee regelgevingen. Studentenarbeid moet steeds gebeuren met een contract van bepaalde duur en in het systeem van de dienstencheques is een contract van bepaalde duur maar toegestaan tijdens de eerste drie maanden. De wetgeving rond studentenarbeid zegt dus dat het een contract van bepaalde duur moet zijn, studenten kunnen geen contracten van onbepaalde duur krijgen. Bij de dienstenchequeregelgeving hebben we heel bewust gezegd dat er maar contracten van bepaalde duur voor drie maanden mogen zijn.

Ik wil u er ook op wijzen dat het de doelstelling van de dienstenchequemaatregel net was om een duurzame tewerkstelling voor laaggeschoolde en langdurig werkzoekenden en voor leefloongerechtigden te creëren. Zij waren de doelgroep. Dat werd zo bepaald in de memorie van toelichting van de toen nog federale wetgeving van 20 juli 2001, en dat werd herbevestigd in het huidige Vlaams regeerakkoord. Ik vrees dan ook voor een mogelijke verdringing door studenten indien we zouden meegaan in een versoepeling van de studentenregelgeving. Ik zie geen problemen indien studentenarbeid wordt gebruikt tijdens de zomervakanties, bijvoorbeeld als de reguliere dienstenchequemedewerkers in verlof zijn. Dan gaat het over een

tijdelijke opvang. Laat ons daarom de regeling die vandaag voor studenten in dienstenchequebedrijven bestaat, toch houden. Het gaat over studenten, dat zijn mensen die aan het studeren zijn en normaal niet laaggeschoold zijn. Zij zullen de jobs die worden aangeboden in de dienstenchequebedrijven, later niet uitvoeren. We hebben niet veel jobs voor laaggeschoolde mensen. Laat ons die toch voorbehouden aan de laaggeschoolden. Dat studenten deze mensen drie maanden lang kunnen vervangen, lijkt me wel een goede zaak. Ik denk dat we daar niet van kunnen en mogen afwijken. Ik hou me dus aan die regel.

Het departement heeft met Sodexo ook afspraken gemaakt over het beheer van de dienstencheques van overleden gebruikers. De cheques van overleden gebruikers kunnen enkel nog gebruikt worden om onbetaalde prestaties van vóór het overlijden te betalen. Dat is ook logisch. Het lijkt mij evident dat dienstencheques van overleden gebruikers verder niet meer gebruikt kunnen worden, maar – en dat lijkt me ook logisch – het is natuurlijk mogelijk dat de erfgenamen aan Sodexo de terugbetaling van de resterende dienstencheques kunnen vragen.

Ik spreek ook tegen dat er op basis van een dergelijke inbreuk alleen al een erkenning zou zijn ingetrokken. Als er zo'n zware beslissing genomen wordt, is dit steeds omdat er sprake is van manifeste fraude of ernstige tekortkomingen in de bedrijfsvoering.

Ik wil dat heel nadrukkelijk stellen. Ik denk zelfs dat er bij het voorbeeld dat u geeft, geen intrekking is gebeurd.

Als er een intrekking is, zou er sprake zijn van manifeste fraude of ernstige tekortkomingen.

Ik zie dus ook geen noodzaak voor bijkomende richtlijnen. Zowel op de website van het departement als op die van Sodexo staat veel informatie over de diverse topics. Ik zal met mijn administratie bekijken of het misschien wel zinvol is om via een nieuwsbrief enkele aandachtspunten voor de ondernemingen in de kijker te zetten en op die manier de informatie toch nog eens op te frissen.

De voorzitter: Mevrouw Fournier heeft het woord.

Martine Fournier (CD&V): Minister, ik dank u voor uw heel duidelijk antwoord. Ik had andere signalen ontvangen van bepaalde dienstenchequebedrijven. Ik vond het dus wel eens nodig om hierin duidelijkheid te scheppen.

Ik heb nog enkele kleine opmerkingen, maar ik weet niet of u die zult kunnen beantwoorden. Zo hoor ik dat de dienstenchequecontroleurs, de controlediensten, toegang hebben tot de gegevens van het rijksregisternummer. Blijkbaar hebben de dienstenchequeondernemingen die niet en moeten ze voortgaan op de info van de klanten. Is er eventueel een mogelijkheid om de dienstenchequebedrijven ook toegang te laten hebben tot het rijksregisternummer?

Verder heb ik wat vragen over het klein herstel. Ik zie ondertussen dat er daarover enige duidelijkheid is op de website. Misschien bent u niet echt thuis in klein herstel: het gaat over het aannaaien van knopen, het stikken van naden enzovoort. Blijkbaar bestaat er op dat vlak ook onduidelijkheid, en daardoor kreeg een bepaald bedrijf een boete van om en bij de 3000 euro. Kunnen we daarrond betere richtlijnen krijgen?

Ik rond af. Minister, ik ben heel blij met uw duidelijk antwoord. Ik zal dat ook zo doorgeven aan de personen in kwestie.

De voorzitter: Mevrouw Libert heeft het woord.

Laurence Libert (Open Vld): Ik wil het even hebben over de jobstudenten. Minister, ik ben het niet helemaal eens met uw antwoord. U zegt dat het voor laaggeschoolden is. Dat klopt helemaal. Maar ik hoor dat de bedrijven in de sector kampen met een tekort aan mensen om die vacatures in te vullen. Op dat vlak is het soms wel nuttig om... *(Opmerkingen van minister Philippe Muyters)*

Ja, maar die vacatures blijven oningevuld. Het kan volgens mij geen kwaad om ook studenten die een opleiding volgen aan een hogeschool of een universiteit in het kader van het leerproces mee te laten werken in dat soort functies.

Ten slotte heb ik nog een praktische opmerking. Als ik in de paasvakantie een jobstudent twee weken laat werken om het verlof van een werknemer op te vangen, en die zou in de zomervakantie opnieuw komen werken, dan zitten we al aan drie maanden. Ook praktisch lijkt het daar dan... *(Opmerkingen van minister Philippe Muyters)*

Ja, maar als die dan begint in de paasvakantie en tot eind augustus werkt, zitten we over de drie maanden.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

Bart Van Malderen (sp.a): Ik wil graag de brug maken naar de volgende twee vragen, die iets ruimer gaan en naar de toekomst van de dienstenchequesector in zijn geheel kijken.

Minister, ik ben het vaak roerend eens met de Federatie van Partners voor Werk (Federgon), maar in dezen nu echt niet. Een pleidooi houden om een aantal – volgens mij evenwichtige – beperkingen aangaande studentenarbeid op te geven, zou inderdaad wel eens kunnen leiden tot verdringing en ‘uberisatie’ van de dienstenchequesector.

Ik wil, net als u, bij de collega’s in herinnering brengen dat, toen het systeem in het leven is geroepen, een stabiel contract van onbepaalde duur een van de architecturale elementen was, structureel ingebed in het systeem van dienstencheques, om het mogelijk te maken dat mensen van zwartwerk, een heel precair statuut, in een stabiel statuut konden instappen. En met succes, want als de werkloosheid bij vrouwen vandaag lager ligt dan bij mannen, dan is dat in grote mate te danken aan het succes van die dienstenchequeondernemingen.

Het argument dat sommige vacatures niet ingevuld geraken, gaat volgens mij maar ten dele op. Want in de dienstenchequesector wordt er massaal deeltijds gewerkt, en lang niet altijd louter op vraag van de werknemer. En het is heus niet zo dat er geen marge of vraag zou bestaan bij mensen om hun betrekking meer voltijds in te vullen. Het aantrekkelijker maken van het beroep aan zich zou het invullen van vacatures kunnen vereenvoudigen. Dat blijkt uit studies en we hebben daarover ook al debatten gevoerd.

Tot nu toe was ik u vooral aan het steunen, minister. Maar nu heb ik een bijkomende vraag, over de strijkateliers. Het is inderdaad zo dat er, na het eerdere signaleren van problemen, uitklaring is gekomen van wat kan en wat niet kan. Maar dat neemt niet weg dat het wel eens zou kunnen dat de strijkactiviteit an sich, in combinatie met de regelgeving, niet altijd zo evident is om te organiseren binnen het regelgevende kader. Ik vraag me af of de evolutie van het aandeel dat strijk inneemt binnen dienstencheques gemonitord wordt. Welke richting gaat dit uit? Kunnen we dat, in het kader van een aangekondigde al dan niet hervorming van het dienstenchequesysteem, niet eens nader bekijken?

Idem dito wat betreft het klein herstel enzovoort. Mijn aanvoelen, in het contact dat ik met de sector heb, is dat strijken niet als booming business wordt

beschouwd, wel integendeel. Terwijl daar misschien nog wel marge ligt en er wellicht ook maatschappelijke nood aan is, en het daarom ook binnen de doelstellingen van het dienstenchequesysteem zit.

De voorzitter: Mevrouw Van Eetvelde heeft het woord.

Miranda Van Eetvelde (N-VA): Ik vind het heel goed dat er duidelijke regels en afspraken gemaakt zijn. Die waren ook broodnodig, en die zijn er nu. Dus als er nu iets niet correct gebeurt, zijn er op dit moment inderdaad toch wel de nodige straffen voorzien. Ik denk dat we misschien enige soepelheid van die controlediensten kunnen verwachten, maar we moeten er wel over waken dat de kwaliteit toch bewaard blijft. Ik denk dus dat dat nu wel heel duidelijk is. Ikzelf hoor daar niet direct opmerkingen over vanuit de sector.

Wat de jobstudenten betreft, was het opzet van werken in een dienstenchequesysteem om laaggeschoolden, langdurig werklozen, leefloners heel laagdrempelig toe te laten. De mogelijkheid bestaat dus om voor drie maanden een jobstudent aan te werven. Die regels zijn heel duidelijk, dus dat kan. Als iemand in de paasvakantie een week als jobstudent werkt, kan die in de grote vakantie nog twee maanden en drie weken jobstudent zijn. Maar we moeten er echt ook wel over waken dat we de jobs voor die specifieke doelgroep toch handhaven en er zeker niet aan tornen.

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Ik heb een paar reacties. Als ik het goed begrepen heb, vraagt u eigenlijk of de werkgevers kunnen beschikken over het rijksregister-nummer. Ik denk dat dat niet kan, ik denk dat geen enkele werkgever dat kan, dat dat volgens de privacywetgeving niet kan. Ik wil het nakijken, maar ik weet het niet juist – het is ook een rare vraag.

Ten tweede wil ik u in verband met het klein herstel vragen om mij wat meer concrete bedrijven te mailen – als u dat wilt doen –, en dan zal ik het nakijken. Maar dat is heel specifiek. Als u zegt dat het met een boete is, kan ik het bekijken, maar in zijn algemeenheid is het vrij duidelijk wat kan en wat niet kan, denk ik. Collega Van Malderen, of we dat moeten herzien – zoals u zegt –, moeten we in een volgende periode, met een volgende regering, bekijken en zien of de taken die we nu voorzien voor dienstenchequebedrijven, aangepast moeten worden. Ik vind dat echt niet iets voor op het einde van een legislatuur, dat doe je in het begin van een legislatuur.

Collega Libert, ik kom voor een groot deel met u overeen, denk ik, namelijk dat het in eerste instantie blijft voor anderen, en dat studenten in depannage kunnen – zoals u letterlijk gezegd hebt. Dat is ook juist de bedoeling van de beperking tot drie maanden. De federale wetgeving zegt dat studenten alleen contracten van bepaalde duur mogen aannemen. Om dat in de tijd te beperken, vind ik dat drie maanden in een dienstenchequebedrijf eigenlijk voldoende is. Als dat dan voor een dienstenchequebedrijf moeilijk is, nemen ze desnoods maar iemand anders aan. Er zijn nog andere studenten. Het aantal studenten is niet beperkt. Dus als het echt is opdat anderen in verlof zouden kunnen gaan, lijkt mij dat goed om knelpuntberoepen op te lossen. Daar moeten wij met VDAB, onder meer met het versnellingsplan en dergelijke meer, maar proberen te zorgen dat er meer instroom is. Ik denk dat daar ook de nodige afspraken met de sector over gemaakt kunnen en zullen worden. Ik vind dus dat dat daar thuis hoort.

Collega Van Malderen, bedankt voor de ondersteuning – ik begon al schrik te krijgen. Maar ik volg uw redenering helemaal. Het aandeel monitoren in de strijkateliers, ik weet niet of dat effectief gebeurt, wellicht wel. Natuurlijk weet ik ook niet wat de vraag is, en of het wegens de administratieve moeilijkheid is. Het

enige dat ik wel weet is dat de sector zelf mee naar een oplossing heeft gezocht, en we moeten natuurlijk wel bij het correct uitvoeren van de maatregel blijven. In een bedrijf zijn er soms mensen die in aanmerking komen voor dienstenchequewerk, en andere niet. Het komt er toch op neer dat men dat allemaal door elkaar doet en met staatssteun. We mogen niet vergeten dat de ondersteuning van die jobs door de staat zeer hoog is. Het is een groot verschil: als die studenten in een privaat bedrijf gaan meewerken, heeft dat een economisch belang dat toch wel anders is dan bij een dienstenchequebedrijf. Ik wil toch ook nog die kanttekening maken bij uw niet akkoord zijn met mijn geheel.

De voorzitter: Mevrouw Fournier heeft het woord.

Martine Fournier (CD&V): Minister, ik wil nog even terugkomen op de krapte op de arbeidsmarkt enerzijds, vooral in die sector, en anderzijds op het redelijk grote aantal van 86.000 laaggeschoolde en 64.000 middengeschoolde niet-werkende werkzoekenden. Misschien is het mogelijk om via opleidingen van het Vormingsfonds en Opleidingsfonds die mensen opnieuw in die sector aan de slag te krijgen. Dat is misschien ook een punt waar nog aan gewerkt kan worden. Het klopt inderdaad dat er toch wel een krapte is op de arbeidsmarkt, wat de dienstenchequebedrijven betreft.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Laurence Libert aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de hervorming van het systeem van dienstencheques – 707 (2018-2019)

VRAAG OM UITLEG van Miranda Van Eetvelde aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de elektronische dienstencheques – 712 (2018-2019)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Libert heeft het woord.

Laurence Libert (Open Vld): In het begin van de maand konden we in Gazet van Antwerpen lezen dat er een miljoenenboete is voor Sodexo, omdat zij zelf de opgelegde doelstelling niet bereikt hebben voor het opkrikken van het aandeel van de aanvraag van de elektronische dienstencheques tot 95 procent. U kondigde naar aanleiding van die boete nogal verrassend aan dat u het systeem van dienstencheques in zijn geheel gaat aanpassen.

U had al een aanpassing gedaan, namelijk dat er niet langer gewerkt zou worden met een numerieke doelstelling voor de digitalisering, maar dat u echt een actieplan vraagt aan de indienende bedrijven, en dat u daar in het bestek een puntenstelsel van 15 op 100 zou laten meetellen.

Dat is al datgene dat u al had aangekondigd, en ook al hebt opgenomen in het bestek dat nu loopt. Maar de echte nieuwigheid – en de aanleiding van de vraag – is dus de aankondiging die u deed dat u na deze gunningsperiode het gehele systeem van dienstencheques wenst te hervormen en te herbekijken. Een van de items die u daar wilt heronderzoeken, is of het niet mogelijk zou zijn om dienstenchequebedrijven achteraf te laten factureren, in plaats van klanten vooraf echt de cheques te laten aankopen.

Minister, hoe ziet u die hervorming concreet? Hebben de administratie of uw kabinet in dit verband al denkoefeningen gemaakt? Wat zal met de fiscale aftrek

gebeuren indien zou worden gewerkt met facturen die achteraf volgen? Hoe verloopt de inspraak van de betrokken partijen?

De voorzitter: Mevrouw Van Eetvelde heeft het woord.

Miranda Van Eetvelde (N-VA): Voorzitter, we hebben in deze commissie al meermaals gediscussieerd over de problemen waarmee Sodexo worstelt. Bij de start waren er vooral problemen met de overdracht en met de klachtenbehandeling, maar nu bevinden de grootste problemen zich bij de evolutie naar een grotere elektronische dienstverlening.

Ik heb hierover reeds verschillende vragen gesteld. Telkens is gebleken dat Sodexo de doelstellingen niet heeft gehaald. Uit het antwoord op mijn recentste schriftelijke vraag, schriftelijke vraag nummer 111 van 17 december 2018, blijkt dat in 2018 86.848.720 dienstencheques zijn aangekocht, waarvan 52.651.952 elektronische dienstencheques, goed voor 60,6 procent. Als we de evolutie in 2018 per maand bekijken, zien we een stijging. Daar waar januari 2018 nog goed was voor 55,9 procent elektronische dienstencheques, was dit in december 2018 tot 66,8 procent gestegen. Er is dus wel degelijk sprake van een stijging. Ondanks die stijging zijn we echter nog steeds ver verwijderd van de oorspronkelijke doelstelling van 95 procent elektronischdienstenchequegebruikers. Uit het tevredenheidsonderzoek van begin 2017 blijkt nochtans dat de gebruikers die de overstap reeds hebben gewaagd, het systeem als zeer positief ervaren.

Het contract met Sodexo is tot eind 2019 verlengd. Tijdens deze bijkomende periode tracht het bedrijf alsnog de finale doelstelling van 95 procent te halen. Daarvoor zijn een hele resem acties op poten gezet. Er zijn nieuwe online functionaliteiten gekomen en er is ingezet op een betere communicatie en op een intensere samenwerking met de ondernemingen en de huishoudhulpen. Zo wordt alsnog geprobeerd het elektronisch gebruik te stimuleren en de gebruikerservaring te verbeteren. Uit de cijfers blijkt echter dat dit enkel resulteert in een stijging die mondjesmaat verloopt.

Aangezien de doelstellingen telkens weer niet worden gehaald, moet Sodexo, zoals in de overheidsopdracht staat gestipuleerd, de Vlaamse overheid boetes betalen. Die boetes worden berekend op basis van hoever het bedrijf van de doelstellingen is verwijderd. Ik citeer: "De sanctie ten aanzien van het uitgiftebedrijf met betrekking tot het aandeel elektronische dienstencheques wordt op semestriële basis berekend, als een korting op de prijs die door het uitgiftebedrijf werd aangerekend voor het drukken en uitgeven van papieren dienstencheques in het afgelopen semester. De prijs van de papieren dienstencheques wordt verlaagd in verhouding tot het aandeel papieren dienstencheques dat te veel werd uitgegeven ten opzichte van het door het uitgiftebedrijf vooropgestelde minimumaandeel elektronische dienstencheques." In totaal heeft Sodexo al meer dan 11 miljoen euro aan boetes moeten betalen. Eind januari 2019 is een nieuwe boete uitgeschreven.

Minister, wat is momenteel de stand van zaken met betrekking tot het streven naar 95 procent elektronische dienstencheques? Welke extra maatregelen heeft Sodexo nog in gedachten om de finale doelstelling tegen eind 2019 te halen? Hoeveel bedraagt de boete die eind januari 2019 is uitgeschreven? In 2020 zal een nieuwe gunning worden gegeven om de dienstencheques uit te geven. Zal de doelstelling inzake 95 procent elektronische dienstencheques hier worden behouden?

Zoals net al is vermeld, stond in de pers te lezen dat u de mogelijkheid onderzoekt niet meer met cheques te werken. Volgens het artikel zou het "veel efficiënter zijn om de dienstenchequebedrijven gewoon achteraf te laten factureren in plaats van klanten op voorhand cheques te laten kopen, met het risico dat die vervallen". Op welke wijze onderzoekt u dit denkspoor? Moet dit eveneens in de nieuwe gunning worden opgenomen?

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Mevrouw Libert, ik ben heel blij te horen dat Gazet van Antwerpen ook in het land van Het Belang van Limburg wordt gelezen. *(Gelach)*

Mevrouw Van Eetvelde, ik zal beginnen met uw vragen en met de toekomstvisie. Eind december 2018 bedroeg het aandeel van de elektronische dienstencheques 66,8 procent. Ik stel vast dat het aandeel van de elektronische dienstencheques deze legislatuur stelselmatig is gestegen. Zo bedroeg dat aandeel begin januari 2016 33 procent.

Ik wil nog eens herhalen dat het vooropgesteld engagement niet door ons is gevraagd. Het betreft een engagement van Sodexo. Het bedrijf heeft gesteld dat aandeel op 95 procent te zullen brengen. In het tweede semester van 2018 is die doelstelling opnieuw niet gehaald en dus is Sodexo ons opnieuw een boete verschuldigd. Voor het tweede semester van 2018 bedraagt die boete 2.687.206 euro.

Sodexo heeft de afgelopen maanden inspanningen geleverd om de verbintenis na te komen. Sodexo heeft daar uiteraard ook belang bij, want elke elektronische gebruiker meer betekent een lagere boete. Sodexo zal dat ook blijven doen in 2019, tot aan het einde van het contract.

In 2019 zal Sodexo verder blijven inzetten op de samenwerking met de erkende dienstenchequeondernemingen. Hiervoor zal de application programming interface (API), het systeem dat voor de automatische gegevensuitwisseling tussen de erkende ondernemingen en de uitgiftemaatschappij, na een testfase in 2018 verder worden uitgerold. Ook zal Sodexo zich in een communicatiecampagne tot de erkende ondernemingen richten, onder meer door middel van de speciaal hiervoor opgerichte blog en de periodieke nieuwsbrieven, die al bestaan. Daarnaast blijft ook het contact met de gebruikers belangrijk om hen ervan te overtuigen de papieren dienstencheques te laten vallen en in plaats daarvan elektronische dienstencheques te nemen. In de loop van 2019 zal Sodexo in de communicatie verder inzetten op de promotie van de elektronische dienstencheques.

Er zullen opnieuw enkele acties worden gelanceerd. Zowel de gebruiker die naar elektronische dienstencheques overschakelt als de dienstenchequewerknemer kunnen een prijs winnen. De werknemer wordt bijna de verkoper van de idee op elektronische cheques over te stappen. Beiden kunnen hiervoor een prijs krijgen.

Ook zal een vervolg gebreed worden aan de communicatiecampagne #ikvolgde-evolutie via e-mail en sociale media, alsook via een boodschap in de enveloppes van de papieren dienstencheques. Er wordt intensief samengewerkt met verschillende grootbanken, waaronder Belfius, om de aankoop van dienstencheques binnenkort rechtstreeks via de bankapp te laten verlopen. Deze applicatie is gepland voor eind maart 2019.

Er wordt momenteel gewerkt aan een technische verbetering van de app Job Tracker om het offline ingeven van prestaties mogelijk te maken. Dit zal ervoor zorgen dat in geval van een technisch probleem bij het online ingeven van prestaties in de app, de prestaties toch geregistreerd kunnen worden bij Sodexo.

Collega's, u stelde beide ook vragen met betrekking tot de toekomst van het dienstenchequesysteem. Op 9 november 2018 werd een nieuw bestek gepubliceerd voor de gunning van de uitgifte van dienstencheques voor 2020-2021. Het is de doelstelling om voor de paasvakantie een gunningsbeslissing te treffen en de uitgiftemaatschappij voor dienstencheques aan te duiden voor de periode 2020-2021.

In het nieuwe bestek werd niet meer geopteerd om kandidaat-inschrijvers een aandeel elektronische dienstencheques voorop te laten stellen en hieraan boetes te koppelen. Klantvriendelijkheid en een actieplan digitalisering behoren wel tot de gunningscriteria. Als ik het me goed herinner, is het zo dat als men er meer heeft, men er meer overhoudt. De prijs die we betalen is dezelfde, dus hoe meer elektronisch, hoe goedkoper de verwerking voor uzelf. Eigenlijk wint men er zo bij. Dat is de filosofie.

Het actieplan digitalisering dat we vragen, dient er op gericht te zijn om het aandeel elektronische dienstencheques verder te doen stijgen, maar ook in de intentie dankzij het behoud van de winsten daarop. Maar het moet ook ruimer zijn dan in de huidige opdracht, door te focussen op het verbeteren van de digitale ervaring van alle actoren. De klantvriendelijkheid is heel belangrijk, maar dan van iedereen in het veld.

Met betrekking tot een hervorming van de dienstencheques heeft mijn administratie een toekomst oefening opgestart, waaruit bleek dat een hervorming naar een regulier facturatiesysteem, met een factuur na het leveren van een prestatie, belangrijke knelpunten van het systeem kan oplossen. Daarnaast vereenvoudigt en optimaliseert dergelijk systeem, waarbij geen cheques meer moeten worden uitgegeven op voorhand, de processen aanzienlijk. Een voordeel dus voor alle betrokken partijen.

Voor zo'n grote hervorming zijn echter nog een uitgebreidere technische analyse en haalbaarheidsstudie nodig. Ook moet een uitgebreide impactanalyse de gevolgen voor de verschillende belanghebbenden van het systeem blootleggen. Ik heb zelf in de beleidsraad al gezegd dat er heel de tijd knelpunten zijn. Je kunt cheques verliezen, of ze vervallen, of er is bijvoorbeeld een overlijden, weet ik veel. Als we de manier van werken eens omdraaien, zit het veel logischer in elkaar. We hebben de oefening gemaakt en de grootste knelpunten van het huidige systeem zouden daardoor opgelost geraken.

Het was te laat om dat nu te doen, dus gaan we nog twee jaar voort met het oude systeem. Dan hebben we de tijd om dat grondig voor te bereiden. De bedragen zijn genoemd, het aantal cheques, het aantal mensen die ze gebruiken. We kunnen ons niet vlug-vlug in een avontuur storten omdat we een goed idee hebben. Dat moet goed worden uitgewerkt. Dat nieuwe systeem zou de zaken wel vereenvoudigen en optimaliseren. Er zouden geen cheques meer worden uitgegeven op voorhand, de processen worden daardoor volgens mij veel gemakkelijker. Dat is een voordeel voor alle partijen.

Voor een dergelijke grote hervorming zijn echter nog een uitgebreide technische analyse en haalbaarheidsstudie nodig. Ook moet een uitgebreide impactanalyse de gevolgen voor de verschillende belanghebbenden van het systeem in kaart brengen. Omdat het dienstenchequesysteem een zeer grote reikwijdte heeft op het vlak van aantal gebruikers, ondernemingen en werknemers werd een nieuw facturatiesysteem nog niet opgenomen in de nieuwe gunning vanaf 2020. Ik heb aan mijn administratie wel de opdracht gegeven om dat verder voor te bereiden en een hervormingsoefening te doen.

Met betrekking tot de fiscale aftrek kan ik nog niet meer in detail gaan. De idee is gelanceerd, we hebben een eerste oefening gedaan en gezien dat men daarmee knelpunten kan wegnemen. Maar een goede hervorming die niet tot chaos leidt voor de werknemers, de ondernemingen en de gebruikers moet goed worden voorbereid. We hebben geen twee jaar meer want we moeten altijd een jaar op voorhand beginnen met het uitschrijven van de aanbesteding, we moeten de weg naar de Inspectie van Financiën enzovoort. Dan volgt de aanbesteding van de inschrijving. Dan kan men een keuze maken en dan pas toewijzen. Dan moet dat beginnen. Er is dus wel nog wat tijd voor nodig. Dat lijkt nog lang, maar dat is niet

echt lang. We zullen die twee jaar zeker nodig hebben om – als het al zou lukken – in 2022 te kunnen beginnen.

Uw laatste vraag ging over de fiscale aftrek. Ik hou me daar heel eenvoudig aan het regeerakkoord. Daar is gezegd dat we in deze legislatuur de fiscale aftrek zouden behouden. Ik heb nu geen enkel plan om dat aan te passen. Ik hou me heel braaf aan het regeerakkoord.

Laurence Libert (Open Vld): Minister, ik ben blij dat er al heel concrete stappen worden genomen.

Aan de bedenking over de fiscale aftrek wil ik het btw-verhaal koppelen. Een factuur behelst meestal ook een btw-bedrag. Hoe gaan we daarmee om? Wie zal die extra kost betalen? Het kan niet de bedoeling zijn, als er facturen volgen, dat er een btw bovenop komt. Of moet die in min? Wie gaat die kost betalen? Is dat iets voor de ondernemingen, voor de particulier of voor de overheid? Die bedenking geef ik graag mee voor de denkoefening die u met de administratie organiseert.

Miranda Van Eetvelde (N-VA): Minister, het is natuurlijk zeer betreurenswaardig dat die vooropgestelde doelstellingen inzake de elektronische dienstencheques keer op keer niet worden behaald. Dat is natuurlijk de verantwoordelijkheid van Sodexo zelf, dat zich daar veel te ambitieus heeft opgesteld met die 95 procent als doelstelling.

Dit mag ons er niet van weerhouden om volop te blijven inzetten op de digitale trein. Hoe meer mensen we ertoe kunnen aanzetten om er gebruik van te maken, hoe vlotter de dienstverlening hopelijk zal verlopen. U hebt daar in uw antwoord ook naar verwezen.

Uw voorstel om het systeem te herzien, komt tegemoet aan een aantal problemen, zoals de vervallen cheques. Elk jaar zijn er honderdduizenden cheques niet meer geldig. U hebt de geldigheidsduur al van acht maand naar een jaar gebracht. Er zijn dus al wat stappen ondernomen.

Het is goed dat Sodexo blijft proberen om de doelstelling zoveel mogelijk te behalen. We moeten ons ook niet vastpinnen op een bepaalde werkwijze. Het is belangrijk om de hervormingsoefening te doen en niet over een nacht ijs te gaan, want het systeem is heel waardevol. Er is een uitgebreide analyse nodig.

Ik ben blij dat de fiscale aftrek voorlopig blijft zoals hij is. Het systeem zal dan tijdens de volgende legislatuur moeten worden hervormd.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

Bart Van Malderen (sp.a): Minister, op het gevaar af dat het gênant wordt: ik was het eens met de nuancering die u in uw antwoord stak. We komen stilaan in een pre-electorale fase waarin iedereen ernaar streeft om zoveel mogelijk de krantenkoppen te beheersen, krantenkoppen die niet altijd nuance toelaten. De bedenking die u maakte dat u wel een goed idee hebt maar dat er tijd nodig is om het in te voeren, is de juiste. In een sector die zo breed gaat, waar zoveel centen in omgaan, met zoveel gebruikers, werknemers en bedrijven is de minste aankondiging die zou kunnen ruiken naar instabiliteit, vaak een aanleiding om uitstelgedrag te vertonen. Dat vertaalt zich in negatieve cijfers, omzetsdaling, inzake tewerkstelling enzovoort. Daar omzichtig mee omspringen zonder dat dit het denken aan banden legt, is aangewezen.

U zegt dat de tijd genomen moet worden om dit voor te bereiden. Ik leid uit uw antwoord af dat er sowieso rekening zal moeten worden gehouden met de uitfasering

van wat vandaag bestaat. Ik heb ook impliciet in uw antwoord gehoord dat u de brede sector zult betrekken in dit verhaal.

De vraag van mevrouw Libert over btw vind ik bijzonder interessant. Vandaag werken we met een systeem van cheques. Als we dat omzetten naar een factuur, dan komen we in een andere figuur. Vandaag is er een plafond op het aantal cheques dat gekocht kan worden. Dat varieert naargelang de gebruiker. Hoe kan dat in een factuursysteem worden opgenomen, want een factuur wordt per definitie post factum uitgereikt? We mogen niet in een soort van pseudodienstencheques vervallen waarbij er een bestelling moet gebeuren en waarvan de factuur achteraf niet meer beantwoordt aan het administratieluw, wat van in het begin in het systeem zit ingebakken. Hoe combineer je een post-factumfacturatie met een geplafonneerd systeem? Hoe belet je dat mensen ad libitum bestellen om dan nadien tegen de muur te lopen?

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Uw vragen bewijzen dat het juist is wat ik zei: de eerste idee is dat er goede zaken in zitten, maar we hebben een brede studie nodig over alle effecten.

Er moet zeker rekening worden gehouden met de opmerking over de btw. Kunnen daarover afspraken gemaakt worden? We zullen die twee jaar zeker nodig hebben.

Als u mij vraagt of ik dat plafond kan regelen, dan lijkt mij dit wel mogelijk als er een teller per gebruiker is. Er is dus een plafond per gebruiker en je haalt weg in plaats van te mogen kopen. Je bestelt een dienst bij een dienstenchequebedrijf en dus plaats je een bestelling. Je hebt een afspraak dat een werknemer bij je komt. Je hebt dus een soort van bestelling. Ik denk dus dat dit haalbaar is. Ik wil dit niet als definitief antwoord geven, want dit is te vroeg. Laat ons dit onderzoeken.

Tijdens de hele legislatuur heb ik vrij veel vragen gehad over het vervallen. We hebben vorige week vrijdag de vervalltermijn nog verlengd omdat er vier of vijf miljoen vervallen cheques per jaar zijn. Er is ook de situatie bij een overlijden enzovoort. Er zijn zoveel dingen. Het lijkt een oplossing om het om te draaien, maar het moet in kaart worden gebracht. Dat breng ik hier duidelijk naar voren.

Uiteraard zullen we de voor- en nadelen samen met de brede sector bekijken. Wie de dienstencheques uitgeeft, zal natuurlijk liever hebben dat het systeem met cheques blijft.

Vanzelfsprekend moeten we de uitfasering meenemen. De cheques zijn nu twaalf maanden geldig. Ook dat zal moeten worden meegenomen.

Mevrouw Van Eetvelde, ik denk dat we op een lijn zitten. Het is de moeite om dit verder te onderzoeken. Het is spijtig dat Sodexo die 95 procent niet haalt, maar ik denk dat ze onderschat hebben hoeveel oudere mensen gebruikmaken van dienstencheques en die niet bereid zijn om de stap naar digitalisering te zetten.

Volgens mij is dat het belangrijkste element. Het zal ook niet zo gemakkelijk zijn om die mensen tot die stap te brengen. Ik vind ook niet dat we kunnen dwingen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de hervormde individuele beroepsopleiding (IBO) en de toelatingsvoorwaarden – 697 (2018-2019)

VRAAG OM UITLEG van Laurence Libert aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de achteruitgang van het aantal individuele beroepsopleidingen (IBO's) – 715 (2018-2019)

Voorzitter: mevrouw Miranda Van Eetvelde

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Voorzitter, een vraag over de IBO's, die vorig jaar nog een aantal hervormingen hebben ondergaan. Minister, tegelijk had u begin vorig jaar nog de duidelijke en grote ambitie uitgesproken om het IBO-systeem verder te doen groeien, zelfs in de richting van een verdubbeling van het aantal IBO's op jaarbasis. De voorbije jaren schommelden die altijd rond de 15.000. U had daar wel geen timing bij uitgesproken. Vandaar uw non-verbale communicatie.

Minister Philippe Muyters: Ik wil dat voor het verslag duidelijk stellen, want in uw vraagstelling stond dat wel, maar ik ben blij dat u nu zelf aangeeft dat dat niet het geval is.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Ja, voilà. Een verdubbeling van het aantal IBO's is en blijft natuurlijk een ferme ambitie. Er zijn dus een aantal hervormingen doorgevoerd vorig jaar. De nieuwe K-IBO, gericht op kwetsbaren, werd opgericht, en de IBO-interim werd opgeheven. Een IBO is voortaan niet meer toegelaten indien de persoon in kwestie eerder reeds bij dezelfde werkgever of organisatie in eenzelfde functie heeft gewerkt. Uitzendwerk van maximaal vier weken mag wel nog, voorafgaand aan de start van de IBO.

We vernemen echter dat er ook een verminderd gebruik van de IBO's kan worden vastgesteld, ondanks de oproep van de werkgeversorganisaties Voka en UNIZO en van uzelf om het instrument net meer en intensiever te gebruiken. Een van de verklaringen zou het vergoedingssysteem zijn, dat ook werd gewijzigd. Een IBO blijft uiteraard nog steeds een financieel aantrekkelijker systeem dan uitkeringsgerechtigd werkzoekende zijn en blijven, maar de vergoeding voor de cursist zou niet langer het toekomstige loon evenaren. Het wordt dus moeilijker om hen ervan te overtuigen in het systeem in te stappen. Ook zou men bij VDAB zelf, zo vernemen we in de wandelgangen, geen groot voorstander zijn geweest van die hervorming, wat zich nu zou vertalen in verminderde motivatie en promotie en dus gebruik van IBO's door VDAB.

Minister, vandaar een aantal vragen. In hoeverre is er daadwerkelijk een verminderd gebruik van de IBO's zichtbaar? Kunt u ons de recentste cijfers meegeven? Halen we de doelstelling die u hebt vooropgesteld, namelijk die 30.000 IBO's? Ongetwijfeld nog niet, maar wanneer wenst u die te halen? Dat is misschien een betere vraag.

Hoe evalueert u het vernieuwde werkplekleren, met tijdelijke werkervaring, en in het bijzonder, uiteraard, de gewijzigde IBO-formules? Zal er in de nabije toekomst een evaluatie van en enig gesleutel aan de modaliteiten van het IBO-systeem zijn? Zo ja, welk?

Er zouden nog wat knelpunten zijn inzake de betaling van zieke IBO'ers. Zijn er ter zake al concrete wegen die u zou willen bewandelen? Zijn er nog zaken die

bijschaafwerk vergen in het vernieuwde IBO-systeem? Hoe bepaalt VDAB of iemand kan of mag starten met een IBO? Hoe wordt dat met de eventuele werkgever afgetoetst? Zijn er daarvoor, behalve de algemene voorwaarden, concrete objectieve criteria? In hoeverre werd de IBO-maatregel concreet geëvalueerd doorheen de voorbije jaren, onder andere met het oog op het decreet betreffende de tijdelijke werkervaring en de recente wijzigingen, maar ook met oog op de praktische zijde van het gebruik van de maatregel?

De voorzitter: Mevrouw Libert heeft het woord.

Laurence Libert (Open Vld): Aansluitend, uit cijfers die we ontvingen naar aanleiding van een schriftelijke vraag van voormalig collega Talpe over het aantal IBO's, blijkt een opmerkelijke achteruitgang in het laatste kwartaal van vorig jaar. Er werden 'maar' 3028 IBO's afgesloten, tegenover 3711 in het derde kwartaal. Aangezien de IBO-procedure in 2018 werd hervormd, wekken de cijfers van het laatste kwartaal op zijn minst de indruk dat er een oorzakelijk verband zou zijn tussen de hervorming en de daling van het aantal IBO'ers.

Het spijtige van die daling is dat dit ook is gekoppeld aan een pact dat vorig jaar werd gesloten om de krapte op de arbeidsmarkt tegen te gaan. Minister, daarbij hebben de werkgeversorganisaties en u wat afspraken gemaakt. Een van de speerpunten was de verdubbeling van het aantal IBO's, om via die groep dan de knelpuntvacatures te kunnen invullen, maar een van de elementen van die afspraken was ook het verbeteren van competentiegerichte matching en sollicitatiefeedback door werkgevers.

Het is net al gezegd: de verdubbeling van het aantal IBO's werd vooropgesteld zonder een expliciete richtdatum. De daling van het aantal IBO's komt dan toch wel wat ongelukkig in de vooropgestelde planning van de verdubbeling.

Vandaar mijn concrete vragen. Hoe schat u de daling van het aantal IBO's in het vierde kwartaal van vorig jaar in? Kan dat te wijten zijn aan de hervorming en vereenvoudiging van het IBO-systeem die vorig jaar werden doorgevoerd? Aansluitend op de vraag van de collega, hebt u dit al kunnen bespreken met VDAB, om hen ook aan te moedigen om het systeem toch wel meer te promoten in plaats van het af te remmen? Plant u opnieuw een hervorming, en zo ja, op welke termijn? Hoe verloopt de uitvoering van de andere maatregelen die werden afgesproken in het pact met de werkgevers?

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Om zeker te zijn dat ik alle vragen beantwoord, zal ik de acht en de vijf vragen naast elkaar behandelen, hoewel ik bij de vragen van de ene vraagsteller dan een paar keer moet verwijzen naar het vorige antwoord. Dan heb ik echter zeker alles behandeld.

En ja, er is een daling. In 2018 werden 13.674 IBO's opgestart, in 2017 waren dat er 15.120. Wanneer we de absolute cijfers bekijken, zien we effectief een daling. Als we dat bekijken in percentages van het aantal werklozen, dat blijft dat aantal ongeveer constant. Dat is echter geen antwoord, want de bedoeling was dat het aantal zou stijgen.

Ik heb eerder al in december 2018 en gisteren opnieuw in de beleidsraad Werk gevraagd om de mogelijke oorzaken daarvan in kaart te brengen. Het zou kunnen dat bedrijven geen risico willen nemen om iemand eerst met een IBO aan te werven die dan tijdens die IBO bij een ander bedrijf vast in dienst wordt genomen, en die persoon dan ook onmiddellijk een contract van onbepaalde duur geven. In dat geval is dat voor mij een prima zaak en mogen er nog minder IBO's komen. Wanneer er andere oorzaken zijn, zou ik die graag kennen.

VDAB heeft vanaf december daarover al wat informatie verzameld uit gesprekken met de werkgevers en plant in de loop van de komende maanden nog een meer uitgebreide en systematische bevraging. Er zijn al een aantal redenen opgesomd waarop eventueel een antwoord kan worden geboden, dat aan de raad van bestuur zal worden voorgelegd.

Het vernieuwde werkplekcleren staat los van tijdelijke werkervaring en houdt in principe enkel een hervorming in van de financiële incentives gekoppeld aan het werkplekcleren. Zoals u weet, is de hervorming van de IBO er gekomen op vraag van de stakeholders en vooral van de werkgeversorganisaties. Daar is heel lang over onderhandeld. Ik ben van mening dat we zijn tegemoetgekomen aan de vraag om het systeem eenvoudiger en transparanter te maken, van zowel de werkgever als de werkzoekende. Ik zou willen weten waarom bedrijven die waren gestart met IBO's en dat elk jaar deden, dat nu niet meer doen. We moeten daar meer zicht op krijgen om te weten wat we beleidsmatig moeten doen.

De pijnpunten die we hier en daar hebben gedetecteerd, worden nu al opgenomen en besproken met de sociale partners in de technische werkgroep van VDAB. Op dit moment zijn er vier pijnpunten aan bod gekomen. Ik kan op dit moment moeilijk inschatten wanneer of welke informatie hierover voorgelegd zal worden aan de raad van bestuur van VDAB en of dit zal resulteren in gesleutel en bijschaafwerk, zoals u het zelf noemt, mijnheer Bothuyne.

U verwijst naar de betaling van zieke IBO'ers. Dit is, naar ik verneem, een van de punten die momenteel onderwerp van bespreking zijn. Ik zou ze hier liever niet allemaal opsommen omdat ik vind dat de technische werkgroep en de sociale partners de mogelijkheid moeten krijgen om de pijnpunten te bekijken en te zoeken naar oplossingen.

Er zijn een aantal criteria waaraan voldaan moet worden voor een IBO kan worden overwogen. Die zijn terug te vinden op internet. De werkzoekende moet ingeschreven zijn bij VDAB, mag zijn job niet opgezegd hebben om met een IBO te kunnen starten en mag niet eerder in het bedrijf gewerkt hebben. Het is de bemiddelaar die op basis van alle beschikbare informatie de competentiekloof zal bepalen en de werkgever, indien gewenst, bij de opmaak van het opleidingsplan zal adviseren en ondersteunen.

Er wordt jaarlijks een rapportering opgemaakt van het werkplekcleren, waaronder de IBO, los van tijdelijke werkervaring. Deze regelmatige evaluatie van de inzet en toepassing van de IBO gaf een beeld van de knelpunten, en dat heeft uiteindelijk geleid tot de hervorming die we vorig jaar hebben doorgevoerd.

Mevrouw Libert, bij vergelijking van het laatste kwartaal van 2017 en 2018 zien we eenzelfde tendens, namelijk een daling in het aantal nieuw opgestarte IBO's. Vanaf oktober is er zowel in 2017 als in 2018 een vergelijkbare daling in het aantal opgestarte IBO's. Het aantal opgestarte IBO's in december maakt zowel in 2017 als in 2018 geen 5 procent van het totaal aantal opgestarte IBO's uit.

Mogelijke oorzaken van deze daling in het vierde kwartaal zullen worden meegenomen in de systematische bevraging van de werkgevers. Ik heb daar dus geen verklaring voor.

Of de daling enkel te wijten is aan de hervorming, lijkt me een brug te ver. Er is een daling geweest in augustus/september 2018. Er was een enorme stijging in augustus en een daling in september, wat betekent dat een aantal mensen het oude systeem absoluut nog wilden gebruiken. Inzake tendens is er echter geen verschil met vorig jaar.

Dit onderwerp is nog niet geagendeerd op de raad van bestuur van VDAB maar wel bij de technische werkgroep.

Wat de uitvoering van de overige maatregelen betreft, van het pact tegen de krapte, zal ik kort zijn.

Het eerste is de sollicitatiefeedback. Nu hebben we twee prototypes van applicaties in ontwikkeling. Die moeten beide voldoen aan de voorwaarden dat ze zeer laagdrempelig en gebruiksvriendelijk zijn voor de werkgever. Op basis van de evaluatie van deze prototypes van applicaties, zal een beslissing worden genomen over de verdere ontwikkeling en op lange termijn ook de integratie ervan in het systeem van VDAB. Ik heb altijd gezegd dat we er veel meer moeten hebben maar het moet eenvoudig zijn en mag geen administratieve last zijn. We hebben dan een wedstrijd uitgeschreven en hebben er twee in onderzoek.

Wat betreft het beter screenen van langdurig werkzoekenden verwijs ik voor cijfers naar de schriftelijke vraag nummer 65 van 29 november 2018 van collega Ronse. Eind 2017 telde de doelgroep voor het versnellingsplan 17.914 werkzoekenden. Van deze doelgroep stroomden tussen januari 2018 en oktober 2018 er 5779 uit de werkloosheid. 70 procent van hen vond een job, namelijk 3971.

Wat ik zelf belangrijker vind, is dat we in september de Tender Activering Langdurig werkzoekenden (TAL) hebben opgestart. Ik heb dat vorige week in de plenaire nog herhaald. Half januari 2019 waren al 3000 werkzoekenden toegewezen aan de TAL. We zijn vanaf september begonnen met de systematische screening van de langdurig werklozen.

In het verbeteren van het competentiegericht matchen, zijn er twee luiken. De voorbije twee jaar werd de competentietaal Competent geüpdatet – met als voornaamste resultaat een hogere gebruiksvriendelijkheid – en werd ze beter aangepast aan de huidige arbeidsmarktrealiteit. We hebben de tool op zich beter gemaakt.

De filosofie van denken in competenties en niet in diploma's en cv's moet bij de werkgevers nog altijd verder ingang vinden. Steeds meer zien we dat gebeuren. Het is een blijvende noodzaak, waarbij VDAB gelukkig samenwerkt met de werkgeversorganisaties en ook met steeds meer bedrijven. Het is echter een werk van lange adem. We zien dat het steeds meer ingang vindt, maar als u me vraagt of dat gerealiseerd is, dan zeg ik: 'Neen, dat is een werk van lange adem.'

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Wat betreft de IBO's is de achteruitgang in 2018 substantieel. Ik leid af uit uw antwoord dat u vooral aan werkgeverszijde zoekt naar verklaringen. U gaat een bevraging doen bij werkgevers, ik denk met de juiste focus, om te weten wie nu geen beroep meer doet op de maatregel en dat voorheen wel deed. IBO is een driehoeksverhouding tussen VDAB, de werkzoekenden en de werkgevers. Gaat u ook die twee andere hoeken ondervragen in dezen? Ik denk dat zeker bij de mensen die actief zijn bij VDAB, bij bemiddelaars en anderen, ongetwijfeld ook nuttige informatie kan worden gehaald.

Wat betreft het aspect van de verloning van de IBO'ers: is daar een element te vinden voor de eventueel gedaalde populariteit? Wordt dat in ogenschouw genomen bij de evaluatie?

Wat is de timing van die evaluatie? Zo moeten we u niet nodeloos vragen stellen en kunnen we ons richten op effectieve resultaten.

De voorzitter: Mevrouw Libert heeft het woord.

Laurence Libert (Open Vld): Minister, dank u wel voor uw antwoorden. Het IBO-principe blijft een spanningsveld tussen enerzijds het opleidingskarakter voor de IBO'er zelf maar natuurlijk ook de maatregel die gebruikt wordt om de krapte op de arbeidsmarkt in te vullen. Dat spanningsveld is aanwezig. Ik zou erop willen aandringen om daar met VDAB initiatieven te nemen zodat er een match komt. Bedrijven zijn echt wel bereid om mensen zelf op te leiden, en steeds meer. Als mensen handen, 'poten' en 'goesting' hebben om te werken, dan zullen de bedrijfsleiders er wel voor zorgen dat ze echt kunnen worden ingezet, maar dan moet het natuurlijk ook mogelijk zijn. In dat spanningsveld moeten deze dingen naar elkaar toe gebracht worden.

Minister, bij de cijfers die we uit het antwoord op de schriftelijke vraag konden halen, zien we dat het aantal hooggeschoolden gevoelig is gedaald in het IBO-traject. Hebt u een idee hoe het komt dat minder hooggeschoolden via de IBO bij bedrijven terechtkomen?

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

Bart Van Malderen (sp.a): Ik wil me aansluiten bij de bijkomende vragen van de collega's, eerst en vooral bij de vraag van de heer Bothuyne naar timing. Daaraan gekoppeld heb ik de vraag of en in welke mate de vastgestelde daling en de timing van het vervolgonderzoek al dan niet budgettaire consequenties hebben. Hebt u die vandaag ingeschat? Hoe groot of hoe klein zijn die ten opzichte van de begroting die we hebben goedgekeurd?

Mevrouw Libert maaide mij een beetje het gras voor de voeten weg inzake de rol en het aandeel van de hooggeschoolden binnen de IBO. Minister, het zou natuurlijk ook kunnen zijn dat door bestaande krapte op de arbeidsmarkt – die is voor bepaalde profielen groter dan voor andere, denk maar aan ICT – men vandaag geneigd is mensen vast in dienst te nemen eerder dan ze in een IBO te steken. Sta mij toe te zeggen dat er in het verleden een beetje oneigenlijk gebruik van is gemaakt. Want als je gaat kijken naar wat intrinsieke kwaliteiten en tekortkomingen zijn ten opzichte van een specifiek profiel, dan zijn die er, ongeacht de krapte op de arbeidsmarkt.

Als iemand vandaag echt tekorten heeft, die moeten worden geremedieerd door opbouw van ervaring en interne opleiding via IBO, dan heeft die dat als er tekorten zijn op de arbeidsmarkt, maar evengoed als er overschot is op die arbeidsmarkt. Dan is het raar dat op het moment dat de krapte kleiner is en je zou kunnen veronderstellen dat er een arbeidsreserve is, men net dan meer IBO's heeft ingeschakeld dan vandaag. Ik vind dat heel raar. Het lijkt mij aangewezen om daar eens in de diepte naar te kijken. De piek op het einde van het oude systeem, voor de hervorming, steunt mij in die benadering. Als het zo gemakkelijk was, waarom doet men dat dan snel snel nog als men kijkt naar intrinsieke kwaliteiten en tekorten? Ik denk dat dat de benadering moet zijn die we hanteren.

Ik heb nog twee vraagjes over hangende problemen. Ten eerste: de indexering van de tegemoetkomingen. U hebt gezegd dat u niet het volledige lijstje zou geven, omdat u aan de sociale partners de ruimte wilt geven om erover te spreken, maar sta me toe dat we toch een deel van de elementen kennen. Is er over indexering ondertussen vooruitgang geboekt? Staat dat op de agenda?

Ten tweede: het probleem van overuren. Collega Bothuyne had het over de driehoeksverhouding die bestaat. Dat lijkt mij ook wel een issue te zijn. In principe mag het niet, maar men stelt vast dat op het moment dat IBO's stopgezet worden, ongeacht op wiens vraag, er toch heel vaak een discussie over overuren ontstaat. Daar is geen kader rond. Het mag niet, maar ze zijn wel gepresteerd.

Het wordt stopgezet, ze kunnen niet gerecupereerd worden en ze kunnen ook niet uitbetaald worden. Is daar enig issue en enige vooruitgang rond?

Miranda Van Eetvelde (N-VA): Minister, ik wil ook nog een bijkomende vraag stellen namens mijn fractie. U zei vorig jaar in de commissie dat een van de oorzaken van de stagnering van de IBO's de stijging van de beroepsinlevingsovereenkomsten was. Die stijging was groter dan de daling bij IBO. Is die evolutie nog altijd merkbaar? Is daar nog een verband te merken?

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Wat dat laatste betreft: het is duidelijk een ander instrument. Ik heb daar nu niet direct cijfers van bij. Misschien kunt u daarover een schriftelijke vraag stellen.

Collega Van Malderen, die twee zitten bij de vier punten. Ik zal het laatste punt ook nog geven, dan hebt u alle vier de punten die besproken worden: de overschrijding van de spilindex, de perceptie van de K-IBO, die een negatieve connotatie zou hebben, de overuren tijdens de IBO en de impact van de periodes van afwezigheid door ziekte of collectieve sluiting. Dat zijn de vier punten die bekeken worden.

Dan kom ik bij de opmerking over de hogeschoolenden. Als werkgevers denken vanuit een diploma, wat veel werkgevers nog altijd doen, dan is het logisch dat men zegt: 'Nu, tijdens de krapte, nemen we ze zo wel binnen.' Maar ieder van u kent ook wel hogeschoolenden waar je op de werkvloer eigenlijk niet veel mee kunt doen, omdat ze qua attitude en qua teamgeest niet de juiste mentaliteit hebben. Als bedrijf kun je een laaggeschoolde hebben voor wie je wel iets vindt, en een hogeschoolde die misschien briljant is, maar van wie je je afvraagt wat je ermee moet aanvangen. Het onderzoek zal het verder uitwijzen, maar mijn aanvoelen is dat bedrijven bij hogeschoolenden nog gemakkelijker zeggen: 'Ik heb nu nog een hogeschoolde, ik haal hem binnen en ik zal wel zien.' Is dat misbruik in het verleden geweest? Neen, omdat ik denk dat daar vaak ook een afstand tot de arbeidsmarkt was, die in die periode wel mee opgelost werd. Dat kan zeker zijn. Ik durf niet te zeggen dat hogeschoolenden geen afstand hebben tot de arbeidsmarkt en dat laaggeschoolden altijd een afstand hebben tot de arbeidsmarkt. Ik denk dat er bij beiden andere categorieën zijn. Het zou natuurlijk kunnen, als er volk genoeg was, dat men van het systeem gebruikmaakte, maar dat is de 'deadweight' die je dan meeneemt.

Ik zie niet direct veel budgettaire consequenties, of we nu veel of weinig IBO hebben. Buiten de begeleiding die door VDAB gebeurt, is het vooral begeleiding op de werkvloer door de werkgever, het blijven uitbetalen van de werkloosheidsuitkering en het forfait erbovenop dat door de werkgever wordt betaald. In dat totaalplaatje zit niet zoveel qua kostenverschuiving voor VDAB. Ze moeten wat minder begeleiding doen, maar dan zullen ze op een andere manier de werklozen moeten begeleiden. Ik denk dus dat dat een interne verschuiving is. Ik zie niet direct een probleem voor de door u goedgekeurde budgetten.

Ik verwacht dat ik tegen eind volgende maand de eerste indicaties kan krijgen van de bevraging en dat we dan ook in de beleidsraad kunnen bekijken wat we wel of niet kunnen doen. Als u mij nu vraagt wat ik ga doen, ga ik zeggen: we hebben gedaan wat moest worden gedaan, maar het heeft het gevolg niet. Nu moeten we eerst zien wat de oorzaken zijn. We mogen niet blind varen. Ik hoop dat ik eind volgende maand een beter zicht heb.

Zullen we ook de werkzoekende en de bemiddelaars meenemen bij bevragingen? Ja, dat gaan we zeker doen.

Het verlonen is een van de elementen die we zullen onderzoeken.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, ik dank u voor uw bijkomend antwoord. U zult de drie hoeken van de verhouding onderzoeken en wat er beter kan. Het is goed dat u niet blind gaat varen, maar tegelijk hebt u ook de ambitie voor de verdubbeling nog niet laten varen. Er is zeker nog ruimte tot verbetering. We zullen het met veel plezier opvolgen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.